

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית המינהל הפדגוגי
הפיקוח על החינוך המוזיקלי האגף לחינוך קדם יסודי

צמד לך לגיל ההדך

שירים לקטנים ולגדולים

ירושלים - תשע"ד - 2014

ועדת היגוי

ד"ר יעל שי ז"ל, מפמ"ר מוזיקה
סימה חדד מה-יפית

כתיבת החוברת

ריכוז צוות כתיבה: יהודית פינקיאל

כתיבה: יהודית פינקיאל, חגית מאירס, ליאת דאום, עינת פורר, רבקה לנגזם,
דן שגיב, מאיה אייזנברג, עלמה שמעוני, נועה וקס

קריאה: רינה גלסנר, אורה גולדהירש, יעל צרפתי

תיווי שירים: איתמר ארגוב

ייעוץ מקצועי: ד"ר יעל שי ז"ל, מפמ"ר מוזיקה

עריכה לשונית: נילי גרבר

עיצוב גרפי והבאה לדפוס: סטודיו "שחר שושנה"

הדפסה: דפוס פרינטיב

הוצאה לאור: גף פרסומים, משרד החינוך

תקליטור ניהול מוזיקלי, הפקה והקלטה: N.M.C. - הד ארצי

החוברת מוקדשת לזכרה של מפמ"ר מוזיקה,

ד"ר יעל שי

שהייתה שותפה מלאה של האגף לחינוך קדם-יסודי בכל הנוגע לתחום המוזיקה.
היא הציבה את תחום החינוך המוזיקלי בחזית אגף האמנויות במשרד, כתבה
תכנית לימודים מסודרת לגיל הרך, הובילה השתלמויות מקצועיות לגננות וקידמה
תכניות קונצרטים בשיתוף רשויות ומשרד החינוך.

הסדרה "זמר לך לגיל הרך" היא בין פרסומי המשרד שיצאו בשותפותה. סדרה זו
נועדה להחזיר את הרפרטואר השירי המשותף לגיל הרך.

דברי פתיחה

"שירים לקטנים ולגדולים" היא החוברת הרביעית בסדרת "זמר לך לגיל הרך", שבהמשך לחוברות הקודמות ממשיכה להטמיע את מיטב הזמר העברי בקרב הילדים. השירים הנבחרים עוסקים ברוח אופטימית ובחברות טובה שהן מהות יופייה של הארץ. מטרתם להפוך את הרפרטואר הנבחר לכלי לטיפוח תרבות ושפה.

השירים בחוברת, להבדיל מאלה המופיעים בחוברות הקודמות, יחברו את הילדים עם העולם הבוגר. אלה ייגעו בלבם של ההורים גם משום שהם יעלו זיכרונות וגם משום ששירתם בצוותא באירועים השונים בגן תיתן תחושה של שותפות וחמימות, של לכידות חברתית שגם הילדים יספגו.

החוברת מורכבת מתקליטור שמע, תווים, מילים, רקע היסטורי על המשורר ועל המלחין, מידע על השיר והצעות לפעילות. גם הפעם מעטרים אותה איורים של ילדים מגנים שונים בארץ. כל זאת במטרה שהילדים לא רק ידקלמו את השיר, אלא גם ילמדו וינתחו אותו באמצעות פעילויות שמתאימות לגילם.

תודתי המיוחדת לכל השותפים לעשייה החינוכית: לד"ר יעל שי ז"ל, מפמ"ר מוזיקה, על ההובלה, על הנחישות ועל האמונה בחשיבות טיפוח הזמר העברי בגיל הרך; ליהודית פינקיאל, מדריכה ארצית למוזיקה, על כתיבת החוברת ועל עריכתה; לרינה גלסנר, מפקחת על המוזיקה במחוז צפון, על ההערות המקצועיות; לליאת דאום, רבקה לנגזם, חגית מאיירס, עינת פורר, דן שגיב, מאיה אייזנברג, נועה וקס ועלמה שמעוני על כתיבת הפעילויות.

כולנו מקווים שהעיסוק בשירים יעזור לנו לשמר את מורשת הזמר העברי במסגרת הגיל הרך ומחוצה לה, ולהנחילה לדורות הבאים, החל מן הגיל הצעיר ביותר.

"שוב יוצא הזמר אל הדרך"

מתוך השיר "שוב יוצא הזמר" מאת נתן יונתן ויעקב שגיא

סימה חדד מה-יפית

מנהלת האגף לחינוך קדם-יסודי

תוכן העניינים

פתיחה

שירת העשבים

10

ושוב אתכם

יד ביד

18

ברוש

24

לתת

30

אנשים טובים

36

יחד

40

יש לי ציפור קטנה בלב

46

שיר לאהבה

52

מילה טובה

58

שלום לך ארץ נהדרת

בוא אתי אל הגליל

66

שירת הנודד

72

אל הדרך

78

עוד לא תמו כל פלאיך

84

קום והתהלך בארץ

90

שלום לך ארץ נהדרת

96

סיום

הללויה

104

ביבליוגרפיה

108

נספחים

109

פתיחה

שירת העֲשָׁבִים

מילים ולחן: נעמי שמר

דַּע לָךְ
שָׁכַל רוּעָה וְרוּעָה
יֵשׁ לוֹ נִגּוֹן מִיַּחַד
מִשְׁלוֹ.

דַּע לָךְ
שָׁכַל עֵשֶׁב וְעֵשֶׁב
יֵשׁ לוֹ שִׁירָה מִיַּחַדָּת
מִשְׁלוֹ
וּמִשִּׁירַת הָעֲשָׁבִים
נַעֲשֶׂה נִגּוֹן
שֶׁל רוּעָה
עָלִיו

וּמִשִּׁירַת הָעֲשָׁבִים
נַעֲשֶׂה נִגּוֹן
שֶׁל הַלֵּב

כַּמָּה יָפָה
כַּמָּה יָפָה וְנָאָה
כְּשֹׁמְעִים הַשִּׁירָה
שְׁלָהֶם
טוֹב מְאֹד
לְהִתְפַּלֵּל בִּינִיָּהֶם
וּבְשִׁמְחָה לְעֵבֹד
אֶת שֵׁם
וּמִשִּׁירַת הָעֲשָׁבִים
מִתְמַלֵּא הַלֵּב
וּמִשְׁתוֹקֵק

אדר שרון * גן גלים, קיבוץ שדות ים

שִׁירַת הַעֲשׂוֹבִים

[illegible]

נעמי שמר (1930 - 2004)

כלת פרס ישראל, מחשובי היוצרים בזמר העברי שלאחר קום המדינה. רבים ממאות השירים שכתבה והלחינה הפכו לחלק בלתי נפרד מהקלאסיקה הישראלית. הרפרטואר שלה כולל שירי משוררים אחרים ותרגום שירים משפות שונות. גם באלה הצליחה לשמור על הקו האישי המאפיין אותה ואת כתיבתה.

שיריה של שמר מצטיינים בקשר הייחודי שבין המילים למנגינה. לחניה ניחנים בפשטות מלודית, המאפשרת "שירת רבים" (ביטוי שנעמי שמר העדיפה על פני "שירה בציבור"). היא הייתה אולי מן הראשונות לשלב בין טקסטים יהודיים לבין טקסטים עכשוויים, עבריים. השימוש שלה במילים מהמקורות והחיבור שלהם למילים מהרחוב, הפכו אותה לקול הישראלי המרגש.

על השיר

"שירת העשבים" נכתב בשנת 1976, בהשראת ר' נחמן מברסלב, עבור המחזה 'מסעות בנימין השלישי' המבוסס על סאטירה בשם זה, פרי עטו של מנדלי מוכר ספרים. אמנם המחזה לא הצליח, אך השיר שחובר עבורו זכה לאהדה רבה בחברה הישראלית. על התקבלותו כמעין פיוט מודרני יכול להעיד שילובו בסדר הזמירות לסעודה שלישית הנהוג היום בישיבות ובבתי מדרש רבים.

שמר הפכה את הניגון לשיר מולחן בן שלושה בתים. הבית הראשון בשיר עיקרו ניגון של רועה, הנובע משירת העשבים. במרכז הבית השני עומדת התפילה הנובעת משירת העשבים ומניגון הרועה, והבית השלישי - עיקרו ניגון הלב הנובע מהכמיהה לארץ ישראל.

הבתים השונים מסתיימים במעין פזמון מתפתח: בבית הראשון "ומשירת העשבים נעשה ניגון של רועה"; בבית השני "ומשירת העשבים מתמלא הלב ומשתוקק" ובבית השלישי "ומשירת העשבים נעשה ניגון של הלב". הביטוי "נעשה ניגון" המופיע בבית הראשון מתחבר ל"הלב" המופיע בבית השני וכך יוצרים ביטוי חדש המכיל את שניהם "נעשה ניגון של הלב".

מתוך עיון בשיר אפשר להניח ששמר מתקשרת לטקסט של ר' נחמן מתוך תחושה שהוא מבטא את הדרך שבה היא כמשוררת וכמלחינה תופסת את היצירה השירית. זהו ניגון אישי, פרטי, הנובע מהמפגש בין האדם לטבע, בין הרועה לבין העשב. ייחודו של הניגון הוא שבכוחו למלא את שומעיו שמחה ולהעלות אותם למדרגה של התעלות, כמיהה ותפילה לה'. כשהניגון ממלא ומרחיב את הלב, גוברת ההשתוקקות לארץ ישראל.

על הלחן

השיר מורכב משלושה בתים. כל בית נחלק לשלושה משפטים מוזיקליים וכל משפט נחלק לשניים. המשפט הראשון והשני מתחילים בצורה זהה (מלבד שינוי בצליל אחד); שניהם מגיעים לנקודת מנוחה, אך מסתיימים בצורה שונה. הראשון מסתיים בצליל הבית (ההגעה "הביתה" נקבעת על ידי צליל מתמשך יורד) והשני לעומתו עולה ויוצר מתח כשהוא מסתיים בצליל השיא, הצליל הגבוה ביותר בשיר. המשפט השלישי "ומשירת העשבים...." - שונה מקודמיו. הוא מתחיל בירידה הדרגתית עד להרפיה המלאה "נעשה ניגון של רועה".

מהלך הפעילות

1. **נאזין** לשיר **ונתרשם** מאופיו.
2. **ננגן** בשליש בכל נקודת מנוחה המופיעה בשיר (אמצע וסיום כל משפט).
3. **נתאר** בתנועות ידיים את ניגון הרועה בבית הראשון, את התפילה בבית השני ואת ניגון הלב בבית השלישי.
4. **נצטרף** בשירה בסוף כל בית (החל מהפזמון המתגלגל) "וּמְשִׁירַת הָעֶשְׂכִּים..."

פעילויות נוספות

1. **נציע** משמעויות לניגון הלב (תפילה, תחושה של שמחה, התרגשות ועוד).
2. **נבטא** בציור את האדמה והצומח המשתוקקים כלפי מעלה ואת השמים היורדים לקראתם.
3. **נדמיינ** מה הצמחים היו אומרים אילו היו יכולים לשיר.
4. **נבצע** את קולות העשבים: רשרוש, אוושה, רחשוש, המיה, צקצוק, שריקה, יבבה, לחישה, צעקה, שאון, קריאה, שריקה, משק, ציוץ, זמזום.
5. **ניצור** כלי נגינה מהצומח במטרה לשקף שלכל כלי יש צליל מיוחד.

איתמר בר * גן גלים, קיבוץ שדות ים

אדר שרון * גן גלים, קיבוץ שדות ים

יד ביד

מילים: תלמה אליגון-רוז
לחן: רוני וייס

יד ביד ולב אל לב
יחד כל דבר הולך
יד ביד כך בשרשרת
והדרך מתקצרת.

יחד יחד לעולם
ברגז ברגז אף פעם
יד ביד מול כל מכשול
יחד במחול.

יד ביד ולב אל לב...

פה אחד שירנו רם
איש ואיש ואיש זה עם
יד ביד שלום נאמר
יחד למחר.

יד ביד ולב אל לב....

כל אחד ישא קולו
יחד לעולם כלו
ונשירה פה אחד
יחד יד ביד.

יד ביד ולב אל לב...
כל אחד יתן מעט
כל אחד יושיט רק יד
יחד יחד לא לבד
אל האור נצמד.

יד ביד ולב אל לב...
את ידי קח בידך
יחד כל המשפחה
איש אחד בלב אחד
יחד יד ביד.

יד ביד ולב אל לב...

פה אחד שירנו רם
יחד יחד כאן כלם
ונשיר אז כל אחד
יחד יד ביד.

צאלון

לד פלד
T T

Musical score for the song "Halleluyah" by Shalom Chai. The score is written for guitar and voice. It consists of four staves of music, each with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. The chords are indicated above the staff: C, C7, F, Fm, C, Am, Dm7, Dm7/G, C, F, Fm6, C, Am7, Dm7, Dm7/G, and C. The lyrics are in Hebrew:

1. יְיָ - קָדֹשׁ - יְיָ - קָדֹשׁ
 2. לֵב - אֵל לֵב
 3. כָּל - חַדָּשׁ
 4. בָּרֵךְ - הוֹדוּ
 5. יְיָ - קָדֹשׁ - יְיָ - קָדֹשׁ
 6. שֶׁ - שָׁמַר - רַחֲמָיו
 7. לֵב - אֵל לֵב
 8. כָּל - חַדָּשׁ
 9. בָּרֵךְ - הוֹדוּ
 10. יְיָ - קָדֹשׁ - יְיָ - קָדֹשׁ
 11. שֶׁ - שָׁמַר - רַחֲמָיו
 12. לֵב - אֵל לֵב
 13. כָּל - חַדָּשׁ
 14. בָּרֵךְ - הוֹדוּ
 15. יְיָ - קָדֹשׁ - יְיָ - קָדֹשׁ

תלמה אליגון-רוז (נולדה: 1944)

משוררת, מלחינה ומוציאה לאור, מופיעה עם שיריה ופעילה בתחום הזמר העברי. ילידת תל אביב, בוגרת החוג לפילוסופיה וללשון עברית באוניברסיטה העברית בירושלים, וכן לימודי תעודה במכון לקומוניקציה בירושלים. כמו כן למדה לימודי תעודה במחזאות באוניברסיטת תל אביב, ומוזיקה בבית הספר למוזיקה "רימון".

במסגרת תפקידה כמפיקה וכמנהלת אמנותית בחברת התקליטים סי.בי.אס (כיום אן.אם.סי) עד 1980, הפיקה זמרים רבים ועשרות רבות של תקליטי ילדים. תלמה אליגון-רוז היא היוזמת והעורכת של האנתולוגיות הקלסיות "מאה שירים ראשונים", "מאה סיפורים ראשונים", של האנתולוגיה לזמר העברי - "1000 זמר ועוד זמר", ולאחרונה - של אוסף השירים המעודכן לימינו - "עכשיו שרים".

יחד עם בעלה, יורם רוז, הקימה את הוצאת "כנרת" (כיום - כנרת-זמורה-ביתן-דביר) שבה היא משמשת היום כעורכת לפרויקטים מיוחדים. במסגרת זו יזמה וערכה שורה של ספרים המנציחים את התרבות העברית המתחדשת, ביניהם - "לטייל עם התנ"ך", "ארץ נולדת", "עכשיו שרים", "שירי רחל" ורבים נוספים.

בשנת 2013 הוענק לתלמה פרס אקו"ם למפעל חיים על שם נעמי שמר.

רוני וייס (נולד: 1953)

מלחין ומעבד מוזיקלי יליד תל אביב. בגיל עשרים הלחין מוזיקה לתכנית הטלוויזיה הסאטירית "ניקוי ראש" ומאז היה מנהל מוזיקלי של תכניות טלוויזיה רבות. בנוסף, הלחין מוזיקה לתאטרון ושימש כמנהל מוזיקלי של כל גרסאות סרטי וולט דיסני בעברית: "במבי", "ספר הג'ונגל", "היפה והחיה", "אלדין", "מלך האריות", "בת הים הקטנה", "פוקהונטס", "צעצוע של סיפור", "הגיבן מנוטרדאם", "הרקולס" ועוד.

מאז שנת 1991 הוא מחלק את זמנו בין לונדון לישראל. ניצח על מיטב התזמורות, עיבד והלחין פזמונים רבים, שהגיעו למצעדים השנתיים.

על השיר

”יד ביד” הוקלט לפסטיגל 1984, והיה שיר סיום המופע, בהשתתפות כלל הזמרים שהשתתפו בתחרות. הפסטיגל מהווה תחרות זמר וכן מחזמר ישראלי לילדים, הנערך מדי שנה בחג החנוכה ובו מופיעים זמרים, שחקנים ובדרנים. המופע החל את דרכו בשנת 1981 בחיפה, אך במהלך השנים התרחב למקומות שונים ברחבי הארץ.

השיר פותח במטבע לשון "יד ביד" המתייחס לשיתוף פעולה. הוא ממשיך בצירוף מילים אחר הפונה לצד הרגשי: "לב אל לב" וכך מחזק את התחושה של תקשורת ויחס בין-אישי. הרעיון הוא שיחד ניתן לקצר את הדרך, להתגבר על מכשולים, לצבור כוח, לתת עזרה ואף להעביר מסר.

על הלחן

השיר בנוי מיחידה אחת הנותנת תחושה של "יחד". הבית הראשון חוזר על עצמו במילים ומנגינה וכך משמש מעין פזמון חוזר. הבית השני מתנהל באותה דרך כמו הראשון. הצלילים עולים ויורדים בתנועת שרשרת, המשפטים הקצרים נותנים תחושה של החוליות המרכיבות את השרשרת ורק המשפט השלישי מתארך ומגיע לשיא במילה "מכשול" וכך ממחיש את הקושי.

מהלך הפעילות

1. **נאזין** לשיר **ונטפח** את ההטעמות והדגשים.
2. **נלמד** לשיר את הבית הראשון המשמש כעין פזמון חוזר.
3. **ניקח** חוט גמיש מגולגל. **נעביר** את החוט בין הילדים בהטעמות והדגשים לפי השיר תוך שירת הבית הראשון.
4. נזמין 18 ילדים כמספר ההדגשות בשיר ונמספר אותם מ-1-18.
5. **ניצור** שרשרת אנושית לפי ההטעמות והדגשים בשיר (ניתן להקל על הילדים על ידי הקשות בשליש).
6. **נחזור** על הפעילות הקודמת לפי השיר. **נשים לב** לשנות את מיקום החוליות בשרשרת וצורת התחברותן בכל פעם שהבית הראשון חוזר.

פעילויות נוספות

1. **נעלה** צירופי מילים בהם מופיעה המילה לב ו**נסביר** את פירושם: לב רחב, בלב שקט, שפך את לבו, לב זהב, חימם את הלב, עם יד על הלב ועוד.
2. **נציע** מה ניתן לעשות "יד ביד": לשלב אצבעות, לשלב ידיים, ללחוץ ידיים ועוד.
3. **נשוחח** על מה זה "להיות יחד" ועל הביטויים השונים המופיעים בשיר: "יד ביד כך בשרשרת", "יד ביד מול כל מכשול", "יד ביד שלום נאמר", "כל אחד יושיט רק יד", "את ידי קח בידך".
4. **נתנסה** בחיבורים שונים של יצירת שרשרת אנושית ("יד ביד").
5. **נרקוד** ריקוד מעגל.
6. **נשחק** משחק משותף.

הדס כהן * גן אפרוח, ירושלים

הלנה קיסלינב * גן אפרוח, ירושלים

ברוש

מילים: אהוד מנור

לחן: אריאל זילבר

וְאֲנִי רְאִיתִי בְרוֹשׁ
שֶׁנֶּצֶב בְּתוֹךְ שָׂדֶה מוֹל פְּנֵי הַשָּׁמֶשׁ
בְּחֻמְסִין, בְּקֶרֶה
אֶל מוֹל פְּנֵי הַסַּעֲרָה.

עַל צֵדוֹ נָטָה הַבְּרוֹשׁ
לֹא נִשְׁכַּר; אֶת צִמְרָתוֹ הִרְכִּין עַד עֶשְׂב.
וְהִנֵּה, מוֹל הַיָּם
קֶם הַבְּרוֹשׁ יִרְק וְרֶם.

הִנֵּה בְרוֹשׁ, לְבָדוֹ
מוֹל אֵשׁ וְמַיִם.
הִנֵּה בְרוֹשׁ, לְבָדוֹ
עַד הַשָּׁמַיִם.
בְּרוֹשׁ, לְבָדוֹ אֵיתָן.
לוֹ כֵּךְ נִתֵּן וְאֶלְמֵד
אֶת דְּרָכּוֹ שֶׁל עֵץ אֶחָד.

וְאֲנִי כְמוֹ תִינוּק
שֶׁנֶּשֶׁכַּר וְלֹא יָכַל מוֹל פְּנֵי הַשָּׁמֶשׁ.
בְּחֻמְסִין, בְּקֶרֶה
אֶל מוֹל פְּנֵי הַסַּעֲרָה.
הִנֵּה בְרוֹשׁ, לְבָדוֹ...

נועה ישוביב *
גן קפלן, רמלה

ברוך

אריאל זילבר

$\bullet = 110$

הקדמה

F F/E F/D F F F/E F/D

8 בית F F F F/E F/D

13 F F F Gm

17 Gm Gm Gm C C C

23 C C F F/E F/D

28 F F F F/E F/D

33 F F F Gm Gm

38 Gm C7 C7 C7 C7

44 C7 F F/E F/D F פזמון

אהוד מנור (1941-2005)

משורר פורה, מתרגם, מחזאי, מנחה ושדרן, חתן פרס ישראל בתחום הזמר העברי לשנת 1998. שיריו בוצעו על ידי טובי הזמרים והפכו לחלק מהתרבות הישראלית. מנור חיבר יותר מאלף שירים, להיטים ללהקות צבאיות, בלדות, שירי פופ קלילים, שירי ילדים; השתתף בתחרויות זמר ויותר מכול, הביא בכתיבתו קול אישי, חושפני ורגיש שהפך להיות שירת רבים.

אריאל זילבר (נולד: 1943)

זמר, מלחין ופזמונאי ישראלי. זילבר נולד בתל אביב לזמרת ברכה צפירה ולכנר בן עמי זילבר, שניגן בתזמורת הפילהרמונית. הוא נחשף למוזיקה מגיל צעיר ולמד לנגן בצ'לו ובחצוצרה. גדל כילד חוץ בקיבוץ גן שמואל ובנעוריו למד בפנימיית "הדסים". הוא כתב שירים וניסה למכור אותם לזמרים אחרים, אך נכשל ונסע לנסות את מזלו בבריטניה. אחרי שנה עבר לצרפת בה הוא הפך למלחין מבוקש לפרסומות ושירים.

בשנת 1974 הקים את להקת "תמוז". שירי הלהקה היו אבני היסוד של הרוק הישראלי. בשנת 1976, לאחר פירוק להקת "תמוז", הקים זילבר את להקת "ברוש" כלהקת ליווי להופעותיו. הלהקה שזילבר הקים וגייבש הפכה לשם מותג, פעלה שנים רבות לאחר מכן גם כלהקת הליווי של התכנית המצליחה "זהו זה".

אחרי ההופעות עם "ברוש", יצא זילבר לחופשה ארוכה מפעילות מוזיקלית סדירה. הוא עבר לגור בכפר, עבד במשתלה והגיה מדי פעם להופעות חד-פעמיות ללא להקה. באמצע שנות ה-90 חזר זילבר לגור במצפה מתת בגליל העליון והודיע שאין לו יותר עניין במוזיקת רוק ושהוא מעדיף לעסוק ביצירת מוזיקה ערבית. השנה, 2014, הוענק לזילבר פרס אקו"ם על "תרומתו למוזיקה הישראלית".

על השיר

”ברוש” הוא מן הפזמונים הקשורים לחוויות ילדותו ונעוריו של אהוד מנור במושב בנמינה. השיר זכה לביצועים רבים, אך הגרסה המוכרת ביותר של השיר מושרת בידי אריאל זילבר עצמו, והוא נכלל באלבום הראשון ”רוצי שמוליק” (1976). בשנת 1978 הקים זילבר את להקת הליווי שלו ”ברוש”, על שם שיר זה.

בשנת 2007 ביצעה מרינה מקסימיליאן-בלומין את השיר "ברוש" בחצי הגמר של העונה החמישית של "כוכב נולד". בשנת 2010 חידשה עלמה זהר את השיר והוא שימש כשיר הנושא של הסדרה "פלפלים צהובים" המשודרת בערוץ 2. בשנת 2014 הוקלטה גרסה נוספת של בן ורד, במיוחד עבור חוברת זו.

מילות השיר מתארות את תכונות העץ. הברוש בולט, גבוה משכמו ומעלה, צורתו כלהבה, הוא עץ יציב שאינו משיר את עליו במעברי עונות השנה. דמותו נגלית באחת. הוא משדר לצופה יציבות ואולי אף עיקשות, נחישות ודבקות בדרך. שורשיו נעוצים באדמה וראשו בשמים, יש בו מן הארציות ומן הרוחניות. לכאורה – כל הברושים חד הם – ראית אחד ראית את כולם. למעשה – בברוש יש הרבה עוצמה, הוא מתמודד עם סערות ובכל סביבה הוא מיתמר, משמר את זהותו ואינו מתכופף לכל רוח. בשיר זה הדובר רוצה להיות כמו ברוש שאינו מוותר על זהותו, אינו נותן לסביבה ולמציאות לכופף אותו ולגרום לו להשתנות. לקראת סופו של השיר, הכותב מכיר בכך שאל מול הברוש האיתן הוא למעשה "כמו תינוק", הנשבר מהר מאוד אל מול קשיי המציאות.

על הלחן

מנגינת השיר מאופיינת במקטעים מלודיים קופצניים, כשחלק גדול מהמנגינה בתנועת עלייה (כמו העץ). בדומה לאופיו האופטימי של השיר, כך גם המנגינה משדרת שמחה וקלילות. בעיבוד המקורי אריאל זילבר מעניק לשיר נופך נוסף, שכן הפעמות המהירות מודגשות בידי הכלים השונים. התנועה המלודית הקופצנית, בשילוב עם העיבוד העיקש, מציירים למאזין את דימויו של עץ הברוש - גמיש ומשובב אך גם יציב ואיתן.

מהלך הפעילות

1. **נשוחח** עם הילדים על הברוש, **נראה** את תמונותיו ו**נדון** במאפייניו.
2. **נאזין** לשיר, **נבהיר** את מילותיו, **נצביע** על מאפייניו של הברוש הבאים לידי ביטוי במילות השיר.
3. **נמחא כף** בכל נקודת מנוחה (למשל - "ואני ראיתי ברוש", המחיאה תהיה במילה ברוש), **ונלמד** את הילדים לשיר יחדיו את הפזמון החוזר.
4. **נצעד** במרחב באופן חופשי ו**נבקש** מהילדים להיעצר בכל נקודת מנוחה. בפזמון **נעמוד** במקום אחד, **נרים** ידיים לגובה כמו ברושים ו**ננוע** מצד לצד תוך שירת הפזמון.
5. **נחלק** כלי הקשה ו**ננגן** פעמה קבועה בבתי השונים בהתאם לעיבוד השיר. בפזמון, **ננגן** בשלישים בנקודות המנוחה השונות (ומים, השמים, אחד).

פעילויות נוספות

1. **נצלם** ברוש הנמצא בסביבה שלנו.
2. **נשווה** בין הצילומים.
3. **נספר** אילו ממאפייני הברוש באים לידי ביטוי בצילומים.
4. **נשוחח** באילו מצבים יכולים המאפיינים של הברוש להועיל לנו ובאילו לא.
5. **נשוחח** עם הילדים על עצים ארצישראליים נוספים, ו**נדון** בדומה ובשונה בינם לבין הברוש.
6. **נאזין** לשירים נוספים שנכתבו על עצים כמו "האילן", "כך שותלים שתיל" ועוד.
7. **נבצע** תרגילי גמישות וקשיחות בעזרת תרגילי התעמלות הממחישים את תכונותיו של הברוש.

דניאלה בנימיני * גן אספרגוס, תל אביב

יסמין ברעד * גן צב, תל אביב

לתת

מילים: חמוטל בן זאב

לחן: בעז שרעבי

לתת את הנשמה ואת הלב
לתת, לתת כשאמה אוהב
ואיך מוצאים את ההבדל
שבין לקחת ולקבל
עוד תלמד לתת לתת.

לגלות סודות בסתר
להתיר את סבו הקשר
כשהלב בך נצבט
מכל חיוך מכל מבט.
אתה נזהר אתה יודע
וחוץ ממך איש לא שומע
פוסע בין הדקויות
וממלא שעות פנויות.

לתת את הנשמה...

לראות בתוך הנפילה
שיש מקום למחילה
תמיד אפשר שוב להתחיל
כמו יום חדש כמו כרגיל
לתת.

לתת

Am Dm

תת - ל לב - ה את - ו מה - ש - ה את - ל

4 E F Am

איך - ו תב - או תה - א - ש - ק תת - ל

8 A7 Dm E7 F9

בל - ק - ל ו חת - ק - ל בין - ש דל - ה - את אים - מוץ

12 Dm Am Dm

ה - ל תר - ס - פ דות - סו לות - ג - ל תת - ל תת - ל מד - תל עוד

16 E F9 Dm

בט - נץ ד - ק לב - ה - קש שר - ק - ה קבד את תיר -

19 Am F Am

י - יו תה - א תר - נ תה - א קט - מ קל - מ יוד - ה קל - מ

23 Dm E7 F9 Dm

יות - קו - ד - ה בין - ע - ס - פו ע - מ - שו לא איש ד - ממ חוז - ו ע -

26 Am E

תת - ל יות - פנו עות - ש לא - מ - מ - ו

30 Am Dm E7

א - או תה - א - ש - ק תת - ל לב - ה את - ו מה - ש - ה את

33 F Dm Am

תת - ל תת - ל מד - תל עוד תת - ל

חמוטל בן זאב (נולדה: 1955)

משוררת, מחזאית ופזמונאית ישראלית. בן זאב עבדה כמזכירת הפקה ומעצבת תלבושות במשרד "אורות" עם המפיק שלמה צח ושם, במשרדו בתל אביב, נולדו רבים משיריה, ביניהם: "לתת" שהפך לידוע ומושר בפי כל.

שיריה השתתפו כמה פעמים בתחרויות קדם-אירוויזיון. פעמיים זכו שיריה במקומות הראשונים וייצגו את ישראל. בן זאב עובדת עם קשת רחבה, מגוונת ונכבדה של זמרים, מלחינים ומעבדים מוזיקליים. שיריה מושרים על ידי להקות זמר, מקהלות, מועדוני זמר וערבי שירה בציבור. בשנים האחרונות מופיעה בן זאב במועדוני זמר. במקביל, עוסקת בכתיבת מחזות מוזיקליים לילדים.

בעז שרעבי (נולד: 1947)

זמר, פזמונאי ומלחין ישראלי. נחשב לאחד מגדולי זמרי הנשמה בישראל ומלחין מוערך ופופולרי. כבר בילדותו נכנס שרעבי אל עולם המוזיקה. בתחילה עסק בנגינה בלבד ואף פיתח קריירה קצרה כנגן בלהקות קצב. בשנת 1971 תפס שרעבי את תשומת הלב הציבורית כמלחין ומבצע עם צאת להיטו "פמלה" שנכתב תחילה באנגלית וזכה להצלחה בינלאומית. ההצלחה הראשונית והצלחתם של להיטים נוספים שהוציא באותה שנה הניעה את שרעבי קדימה לפיתוח קריירה מוזיקלית בארצות הברית.

בשנת 1983 שב ארצה ובשנה שלאחר מכן הוציא את אלבומו הרביעי "אצלי הכול בסדר" (1984). האלבום זכה להצלחה מסחרית מרשימה. לאורך שנות השמונים והתשעים התקדם אל מרכז הקונצנזוס התרבותי בישראל באמצעות שמירה על פופולריות מרשימה לאורך זמן וחיבור למיתוסים לאומיים, חיבור שהגיע לשיאו בשיר "כשתבוא" שהלחין והוקדש לנווט הנעדר רון ארד.

על השיר

ההצעה לכתיבת "לתת" באה לבן זאב בפגישה מקרית עם שרעבי אשר ביקש ממנה להכין שיר שיביע את הנתינה, לקראת הופעתו בחו"ל. לדבריה של המשוררת, השיר נכתב כשיר אהבה לבעלה, בעודה מחזיקה בזרועותיה את בתם התינוקת, בת השנה. הרקע לכתיבה היה בעיקר דמותה של אמה שהייתה מודל לאהבת אדם ורוחב לב. מהכלום שגדלה בו, הפכה למורה נערצת על מאות תלמידים. השיר הוקלט ולא הפך ללהיט, אך שרעבי תמיד האמין שיום אחד יהיה ההמנון של המדינה. רק כעבור כמה שנים השיר אומץ על ידי ארגונים שונים ובמיוחד עמותת "לתת". כמו כן, נבחר השיר לשיר היובל בגלי צה"ל והפך לחלק מההוויה הישראלית.

על הלחן

המפעם של הלחן הוא אטי במשקל זוגי, ומנעד רחב מופיע בפזמון ובבית בצורה דומה. מאפיינים מוזיקליים אלה יוצרים תחושה כללית של רוחב המעצים את נושא הנתינה בו עוסק השיר מחד גיסא והמשכיות מאידך גיסא. לשיר מוטיב עיקרי - "לתת" - אשר פותח, מסיים וחוזר על עצמו במהלך הפזמון החוזר של השיר. מוטיב זה מאופיין בקפיצת המנגינה והישענות על צליל ארוך שמבחינה מוזיקלית אינו יוצר תחושה של סיום ובכך מדגיש את המשכיות הנתינה.

מהלך הפעילות

1. **נקרא** את השיר ו**נשוחח** על משמעות הקבלה והנתינה.
2. **נמציא** תנועות המשקפות את המילים של הפזמון (ניתן להיעזר בשפת הסימנים).
3. **נלמד** לשיר את הפזמון בעזרת שפת הסימנים.
4. **נאזין** לשיר. **נצטרף** לשירת הפזמון תוך כדי ביצוע התנועות שהמצאנו. בבתים, **נאזין** בשקט.
5. **נחלק** מטפחת לכל ילד. **נחזור** על הפעילות הקודמת, אך הפעם **נפעל** עם המטפחת במרחב. בבית הראשון **נשחק** עם המטפחת לפי המוזיקה, בבית השני **ניצור** תנועה משותפת עם חבר בעזרת המטפחת ובבית האחרון **נתחבר** כולנו יחד במעגל.

פעילויות נוספות

1. **נציע** דרכים להגיש ולקבל עזרה מהזולת.
2. **נשחק** משחק זוגות. אחד מבני הזוג יגיד במה הוא רוצה שהאחר יעזור לו.
3. **נבנה** בניין ביחד. **נקפיד** על הכללים האלה: תורי, תורך, תכנון ועוד.

עילאי קארו * גן קפלן, רמלה

הלל קלבו * גן רימון, עפרה

אֲנָשִׁים טוֹבִים

מילים ולחן: נעמי שמר

תִּפְקְחוּ אֶת הָעֵינַיִם, תִּסְתַּכְּלוּ סְבִיב
פֹּה נָשָׁם נִגְמַר הַחֶרֶף וְנִכְנַס אָבִיב
בְּשָׂדֶה לִיד הַדֶּרֶךְ יֵשׁ כָּבֶד דְּגָנוֹת
אֵל תִּגִּידוּ לִי שָׂכָל זֶה לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת.

אֲנָשִׁים טוֹבִים בְּאֻמָּצֵה הַדֶּרֶךְ
אֲנָשִׁים טוֹבִים מְאֹד
אֲנָשִׁים טוֹבִים יוֹדְעִים אֶת הַדֶּרֶךְ
וְאֵינֶם אֶפְשָׁר לְצַעַד.

אִישׁ אֶחָד קָנָה לִי סֵפֶר בֶּן מֵאָה שָׁנָה
אִישׁ אֲחֵר בָּנָה כְּנוֹר שָׁיֵשׁ בּוֹ מִנְּגִינָה
וְאִשָּׁה טוֹבָה אַחֲרָת לִי נִתְּנָה אֶת שִׁמְהָ
וּמֵאֵז אֲנִי בַּדֶּרֶךְ שָׂרָה בְּמִקְוָמָה.

אֲנָשִׁים טוֹבִים...

אִישׁ אֶחָד יִבְנֶה לִי גֶשֶׁר כְּדֵי לַחְצוֹת נָהָר
אִישׁ אֲחֵר יִצְמִיחַ יַעַר בְּמוֹרְדוֹת הַהָר
וְאִשָּׁה טוֹבָה אַחֲרָת, אִם יִהְיֶה קֶשֶׁה
רַק תִּצְבִּיעַ אֶל הָאֶפֶק וְתִבְטִיחַ שׁ -

אֲנָשִׁים טוֹבִים...

וּמִמָּשׁ כְּמוֹ צִמְחֵי הַכֹּר הַבוֹדְדִים
הֵם עוֹצְרִים תָּמִיד אֶת הַחֹלּוֹת הַנוֹדְדִים
הַרְקִיעַ מִתְבַּהֵר וּכְבֹּד אֶפְשָׁר לִרְאוֹת
אֲנָשִׁים עַל אִם הַדֶּרֶךְ מְצַפִּים לָאוֹת.

אֲנָשִׁים טוֹבִים...

ליאורה זגורודני *
גן פקאן, באר שבע

אֲנָשִׁים טוֹבִים

F#aug Bm Em A7 D F#aug

נָ - פֹּה - בֵּיב - סָ - לֹו - תִּמְכָּ - תִּמְכָּ - יָם - נָ - עִי - אֶת - חֹו - קָ - תִּמְכָּ

Bm Em A7 D B7

שָׁ - פֹּה - בֵּיב - אָ - נָס - נָכָ - נָ - רָרָ - הָ - מָר - נָגָ - שָׁם -

Em D Em A9 D

תָּ - אֶל - יוֹת - נָ - דָגָ - קָבָר - יֵשׁ - רָרָ - דָּ - יָד - לָ - דָה -

Em D Em C#7 F#

נָ - אָ - יוֹת - לָהּ - כּוֹל - יָ - לֹא - זָה - כָּל - שָׁ - לִי - דֹו - גִּי -

D Bm Bm/G

נָ - אָ - רָרָ - דָּ - הָ - צַע - אָמָ - בָּ - בֵּים - טוֹ - שִׁים -

G6 A7 D D Bm

יֹדָ - בֵּים - טוֹ - שִׁים - נָ - אָ - אֵד - מָ - בֵּים - טוֹ - שִׁים -

Bm/G G6 A6 D G D

עֵד - לָצָ - שָׁר - אָפָ - תָם - אִי - נָ - רָרָ - דָּ - הָ - אֶת - עִים -

נעמי שמר, ראו שיר "שירת העשבים".

על השיר

השיר "אנשים טובים" מבשר על כניסתו של האביב. בכל בית הוא מתאר את האנשים השונים שפוגשים באמצע הדרך, אתם אפשר לצעוד. שיר זה נכתב במיוחד לערב שיזם העיתון "ידיעות אחרונות" בשנת 1981 והוקדש בהוקרה לאנשי מופת ומתנדבים למען הזולת ("אנשים טובים").

מארגני הערב בחרו תריסר אנשים טובים כאלה, הראויים להצדעה על עשייה ונתינה יומיומית ומייצגים את הטוב והיפה במציאות הישראלית. שמר נענתה בשמחה לפניית העיתון לכתוב שיר לכבוד האנשים שמתפנים מעיסוקיהם לטובת הזולת, והערב כולו קיבל את הכותרת "אנשים טובים באמצע הדרך". הקהל שגדש את היכל התרבות בתל אביב קיבל את השיר בהתלהבות, שר אותו עם נעמי פעמיים, והוסיף לשיר אותו בסיום הערב (נעמי שמר, "הכול פתוח").

על הלחן

האופי העליז של השיר מתאר את חדוות העשייה והתרומה. השיר בנוי מבית ופזמון חוזר. הבית מתקדם בדילוגים ומעורר את האנשים להתבוננות ופליאה מהטבע. הפזמון רצוף בעצירות הממחישות את שיקול הדעת של האנשים לפני שמקבלים החלטה.

מהלך הפעילות

1. **נאזין** לשיר **ונשוחח** על ה"אנשים הטובים" המוזכרים בשיר.
2. **נלמד** את הפזמון החוזר של השיר.
3. **נשב** במליאה ו**נמספר** את הילדים מ-1 - 4. **נחלק** מטפחת לכל מספרי אחד.
4. **נאזין** לשיר **ונעביר** את המטפחת מילד לילד בכל סוף פסוק מוזיקלי. בפזמון, הילד שאוחז את המטפחת יקום וירקוד אתה במרחב. עם סיום הפזמון **נשים לב** למסור את המטפחת לילד מספר אחת כדי שנוכל לחזור על הפעילות ביתר הבתים.
5. **נחלק** כלי הקשה לכל הילדים, כגון: פעמונים, תיבות או תופי מרים. כל ילד ינגן בתורו על פי הפסוק המוזיקלי של השיר. בפזמון **נשים לב** לנגן כולנו ביחד.
6. **ניזכר** במקצב המארש ובכל שורה נלווה בכלי אחר לפי מקצב המארש.

פעילויות נוספות

1. **נחשוב** על מעשים טובים שאנחנו יכולים לעשות.
2. **נתכנן** תרומות לקהילה כגון: טיפוח גינה ציבורית, הופעה בבית אבות או מרכז קליטה ועוד.

אלה וייצמן * גן פקאן, באר שבע

יחד

מילים: שמרית אור

לחן: קובי אשרת

עוד נדע ימים טובים מאלה,
עוד נדע ימים טובים פי אלה
שחשינו יעמיקו סלע
כמו ארזים בקר.

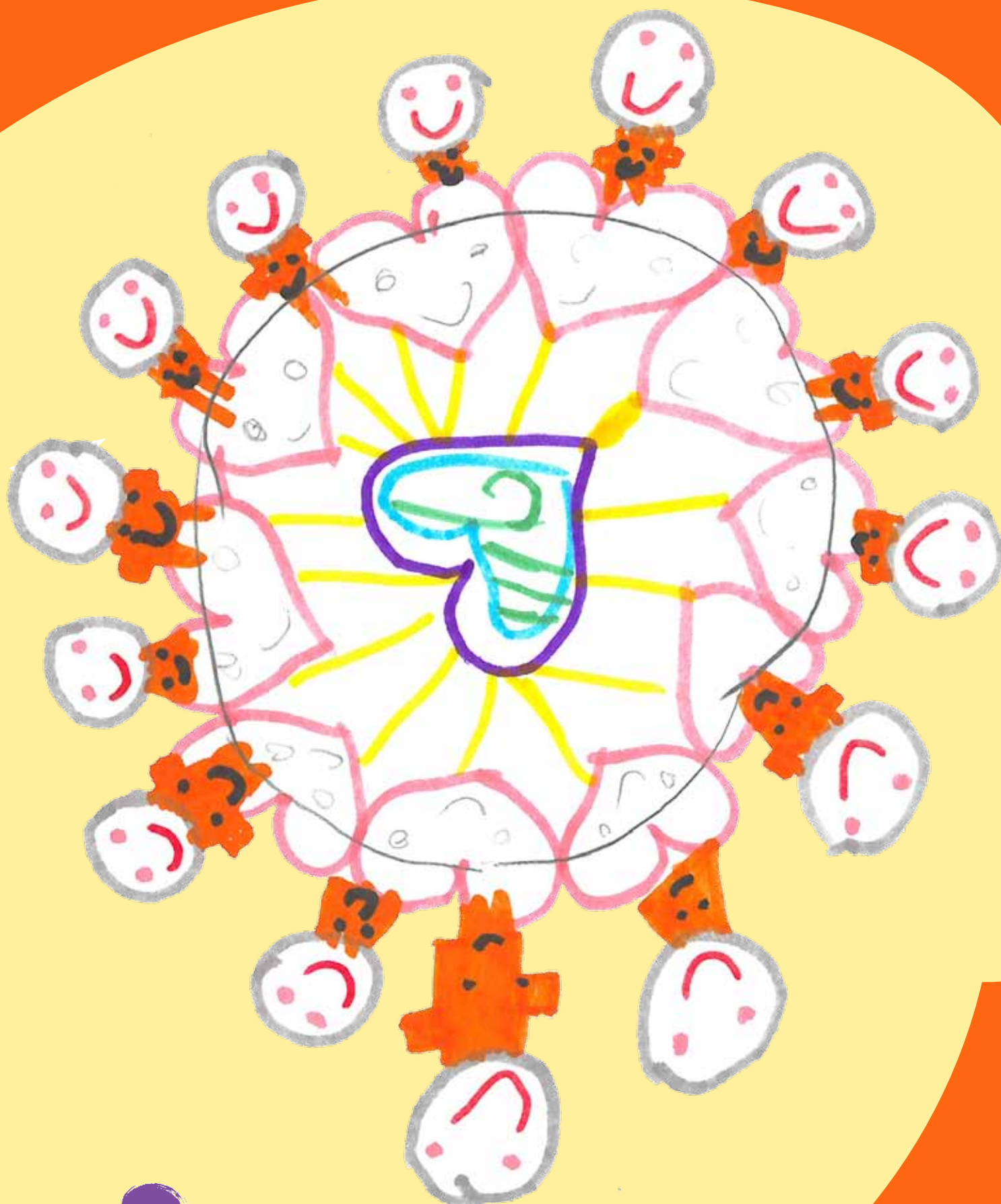
עוד נדע ימים טובים מאלה,
עוד נמתיק מימיו של ים המלח,
כשדה ירק אחר השלף
כאשד בלב מדבר.

רק אם נאמין בעז הרוח,
רק אם נאמין ולא ננוח
מן המצרים אל ים פתוח
כמים רבים נסער.

רק אם נאמין ונדאי נצליח,
רק אם נאמין ונדאי נגיע
בימים של סער ברקיע
כאש התמיד נבער.

יחד – כל הדרך,
יחד – לא אחרת,
יד ביד נושיט לטוב
שעוד יבוא, בא יבוא.
יחד – כל הדרך,
יחד – לא אחרת,
יחד איש אל איש יפתח
את לבבו.

יחד – כל הדרך,
יחד – לא אחרת,
יד ביד נושיט לטוב
שעוד יבוא, בא יבוא.
יחד – כל הדרך,
יחד – לא אחרת,
יחד איש אל איש יפתח
את לבבו.

ליחד

עוד נ - דע - מים - טו - בים - מ - א - לה עוד נ -
 דע - מים - טו - בים - פי א - לך - ש - ר - נשי - נו - מי - ע -
 - קו - ס - לע - מו - א - זים - ר - ק - עוד נ -
 דע - מים - טו - בים - מ - א - לה עוד נמ - תיק - נמי - של - נים -
 דע - מים - טו - בים - ר - ק - נה - ש - ק - חר - ש - לך - ק -
 - א - לב - ק - שד - א - קר - מך - חד - קל - רך - ד - ה - קל -
 חד - לא - א - ס - רת - נד - ק - נד - נו -
 טוב - ל - ש - עוד - בוא - בוא - בוא -
 חד - קל - רך - חד - לא - א - ס - רת -
 איש - א - איש - תח - א - בוא - בוא -

פזמונאית ישראלית. כתבה עשרות פזמונים לטובי הזמרים, הזמרות וההרכבים בארץ. אור, במקור אורלנד, (בתו של המשורר יעקב אורלנד), נולדה בעיר ירושלים, גדלה ביפו ובעיר חיפה. חיה ויצרה רוב שנותיה בעיר תל אביב וכיום היא תושבת פרדס חנה.

בגיל 16 חשבה אור להיות רקדנית בלט, אבל המורה החליטה שלא תוכל להצטיין מפאת גובהה והיא פנתה למשחק ולמוזיקה. אור למדה בבית הספר למשחק בית צבי. היא שיחקה שנה אחת בתאטרון הקאמרי והשתתפה בגרסאות המקוריות של מחזות הזמר "עוץ לי גוץ לי" ו"שלמה המלך ושלמי הסנדלר".

בנוסף לפועלה המוזיקלי, פעילה אור גם בחיים הציבוריים. משנת 1997, בה עברה להתגורר בפרדס חנה, הייתה אחת ממובילות המאבק על החופש לחיות כפי שאנו בוחרים, ונגד הכפייה הדתית בשכונת "נווה רותם", שכונת מגוריה. בשנים האחרונות, לאחר שהפכה בעצמה למושתלת כליה, התפרסמה פעילותה של אור למען מושתלי הכליות.

מאז 2006 מופיעה שמרית אור ברחבי הארץ במופע "שני שושנים" – משיריה ומשירי אביה, המשורר יעקב אורלנד. לראשונה היא מבצעת את שיריה בעצמה לצד זמרים ונגנים. החל מ-2007 היא מלמדת פזמונאות ("מילים למגניות") במגמת ההלחנה של בית הספר למוזיקה "רימון" ובמסגרות נוספות.

מלחין, מעבד, מפיץ מוזיקלי של אירועים ולהקות, יליד חיפה. בגיל צעיר מאוד החל לנגן בפסנתר; את שירותו הצבאי עשה בלהקת פיקוד צפון. השתתף בהרכבים גם כזמר ואפילו כשחקן בסרט "קרחת" (התשובה הישראלית ל"שיער"). כתב למיטב הזמרים בארץ וכן לקולנוע ולתאטרון. הישגו המוכר ביותר הוא הזכייה בתחרות האירוויזיון עם השיר "הללויה", שהיה ממרכיבי כרטיס הביקור הישראלי בעולם.

אור מאחלת לנו באמצעות השיר ימים טובים יותר להם ניתן יהיה להגיע ביחד, בעשייה משותפת. איחולים אלה באים לידי ביטוי בשימוש רב של מטפורות (השאלה והעברה, שימוש בביטוי בהוראה שאולה מעניין אחד לעניין אחר) לאורך כל השיר (למעט הפזמון): "שורשינו יעמיקו סלע / כמו ארזים בהר"; "עוד נמתיק מימיו של ים המלח / כשדה ירוק אחר השלף / כאשר בלב מדבר"; "מן המצרים אל ים פתוח / כמים רבים נסער"; "בימים של סער ברקיע / כאשר תמיד נבער".

השיר בנוי משני בתים ופזמון. האופי ההליכי של הבית נותן תחושה של התקדמות זעירה לקראת העתיד. הקצב המודגש במילה "יחד" והחזרתיות של המילה במהלך הפזמון, מחזקת את הרצון להיות יחד.

מהלך הפעילות

1. **נשוחח** על האיחולים של אור ו**נסביר** את המילים הקשות:
 - "שורשינו יעמיקו סלע / כמו ארזים בהר" - נקבע את המקום בו נבנה את ביתנו.
 - "עוד נמתיק מימיו של ים המלח / כשדה ירוק אחר השלף / כאשד בלב מדבר" - נהפוך את ים המוות למקום שיש בו חיים: תיירות, חקלאות, מפעלים.
 - "מן המצרים אל ים פתוח / כמים רבים נסער" - ננהג אם נאמין ונהיה אמיצים - נפרוץ דרך דרכים צרות, אל המרחבים ונסתער על כל בעיה: קרב, פיתוח הסביבה, בנייה.
 - "בימים של סער ברקיע / כאש תמיד נבער" - גם בימים קשים נדע תמיד להמשיך לפעול ולייצר.
2. **נאזין** לשיר ו**נבחי** בפזמון החוזר על ידי מחיאת כף במילה "יחד".
3. **נלמד** לשיר את הפזמון של השיר.
4. **נמציא** ריקוד מעגל. **נקפיד** ליצור תנועות מסוימות לפזמון ותנועות אחרות לבית.

פעילויות נוספות

1. **נשתף** את הילדים בדברים שאנו רגילים לעשות יחד בבית ובגן.
2. **נשוחח** על היתרונות של ה"ביחד".
3. **נתכנן** פעילות משותפת בה נוכל להיעזר ולתמוך זה בזה.

הדר פינגולד * גן רקפת, שוהם

עומר דיין * גן גורים, תל אביב

יש לי צפור קטנה בלב

מילים: יגאל בשן ויוסי בנאי
לחן: יגאל בשן

יש לי צפור קטנה בלב
והיא עושה בי מנגינות
של סתו ושל אביב חולף
של אלה אהבות קטנות

והיא עושה בי מזמורים
והיא צובעת עלמות
והיא פותרת לשירים
כמעט את כל החלומות

יש לי בלב צפור קטנה
עם שתי גמות ומנגינה

יש לי צפור קטנה בלב
והיא עושה בי ספורים
של בית חם ובן אוהב
ושל קטעי ילדות יפים

והיא זוכרת בי כאב
והיא אוספת בי שנים
והיא עושה אותי שלו
אולי היא טעם החיים

יש לי בלב צפור קטנה
עם שתי גמות ומנגינה

יש לי צפור קטנה בלב
והיא אולי כל התקוות
ולפעמים אני חושב
שהיא תשובה לאכזבות

והיא טובה לבנת כנף
אתה אני מרגיש חפשי
והיא יושבת על ענף
בין מיתרי לבי

יש לי בלב צפור קטנה
עם שתי גמות ומנגינה

יעל קוגן, רות לוי, שחר טרקאי * גן מי יתנני עוף, רחובות

יש לי צפור קטנה בלב

נות - גי - מן - בי - שֶׁה - עוֹ הִיא - וְ
 לֵב - בִּי - נָה - קֵט - פּוֹר - צִי - לִי יֵשׁ
 נות - קֵט - בּוֹת - הָ - אֶ - לָהּ - אֶשֶׁל
 לָהּ - חוֹ - בִּיב - אֶשֶׁל - וְ סֶתֶר שֶׁל
 מוֹת - לִי - עַת - בִּי - צוֹ הִיא - וְ
 רִים - מוֹ - מֶן - בִּי - שֶׁה - עוֹ הִיא - וְ
 מוֹת - לִי - הָ - קֵל אֶת - עַת - בִּיב - רִים - שִׁי - לִי - רֵת - תִּי - פּוֹ הִיא - וְ
 נָה - גִּי - מֶן - וְ מוֹת - גִּי - שְׁתִּי עִם
 נָה - קֵט - פּוֹר - צִי - לֵב - בִּי לִי יֵשׁ
 נִי - נִי - נִי - נִי - נִי - - - - -
 נִי - נִי - נִי - נִי - נִי - - - - -

יגאל בשן (נולד: 1950)

זמר, כותב, מלחין ומפיק יליד מושב נחלת יהודה. השם המקורי היה יגאל בשארי, נקרא על שמו של יגאל בן יוסף, אחד מעשרת המרגלים שבאו לתור את ארץ כנען.

בשן נחשב לאחד מאילי הנוער הראשונים בישראל של שנות ה-70. בשן גיוון ושילב רוק רך, בלוז, דאנס, קאנטרי ונגיעות מזרחיות. לצד הקריירה שלו היה אחד מראשוני כוכבי הילדים שהופיעו בפסטיבלי הילדים וכיכב בתכניות טלוויזיה מצליחות של שלישיית "הופה היי". לצד העשייה המוזיקלית, הוא מגיש ברדיו תכנית אישית ברשת ב' "בין ישי לבשן".

על השיר

לחן השיר יועד במקור למילותיו של יוסי בנאי - "בין הארוחות" שנכתב למערכון של "הגשש החיוור". הגששים לא אהבו את הלחן בטענה שהוא לירי מדי אחרי מערכון של חיילים והוא נפסל. בשן המיואש ישב לו באולפן; ניגש אליו יוסי בנאי ואמר לו: "כואב לי הלב..." אמר לו "יש לי ציפור בלב...", "לך הביתה תמשיך" וכך קרדיט המילים נשאר עד היום של בנאי ובשן במשותף.

"יש לי ציפור קטנה בלב" הוא השיר המפורסם באלבום "יגאל בשן וחברים טובים" שהוציא בשן בשנת 1975. מאז תורגם השיר לאנגלית לאלבומים שיצאו באירופה, ליווה את מופע ההתרמה "לב זהב" של "וריאטי" (2000), יצא לאור בגרסת האצטדיונים - רמיקס, ליווה מסע פרסום של שמפו "פינוק", נכלל בעיבוד חדש בסרט "ביקור התזמורת" אשר השתתף בפסטיבל הסרטים של "קאן", חודש במסגרת "כוכב נולד 6" - בערוץ 2, ובשנת 2009 ציינו את יום השנה למוותו של יוסי בנאי בפרויקט מיוחד בו בדקו את מספר ההשמעות לשיריו של בנאי בעשור האחרון. "יש לי ציפור קטנה בלב" היה השיר המושמע ביותר של בנאי אשר הושמע 3,175 פעמים בעשר השנים האחרונות, בשתי גרסאות של בשן.

על הלחן

השיר בנוי משלושה משפטים מוזיקליים החוזרים על עצמם שלוש פעמים. שני המשפטים הראשונים זהים באורכם (ארבעה פסוקים סימטריים) והמשפט השלישי קצר יותר (מורכב משני פסוקים). בכל שלושת המשפטים ניכרת ההתאמה ההדוקה בין התמליל ללחן.

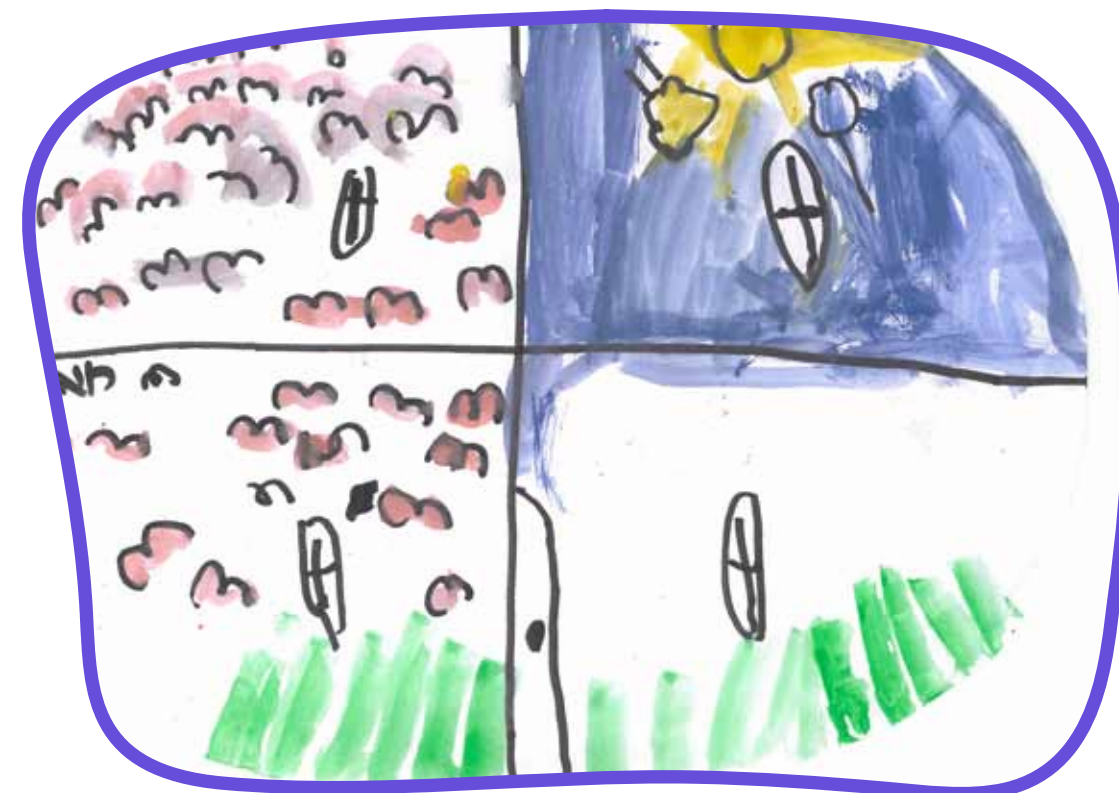
המשפט המוזיקלי הראשון בנוי מתבנית קצבית קצרה, המסתיימת כל פעם בנקודת מנוחה בולטת המאפשרת לילד לדמיין את המנגינות שמשמיעה הציפור הדמיונית שלו. המשפט השני (והיא עושה ב...) מתחיל כמעט כמו הראשון, אך בחלקו השני בולטת זרימה המשקפת את "מעוף הציפור" (והיא פותרת...). המשפט השלישי סוגר את השיר ומתפקד כפזמון חוזר (יש לי בלב...).

מהלך הפעילות

1. **נקרא** את השיר **ונשוחח** על משמעותו.
2. **נאזין** לשיר **ונבחין** בנקודות המנוחה השונות (צליל ארוך, מתמשך) על ידי הרמת יד.
3. **נלמד** את הפזמון החוזר "יש לי..."
4. **נתפזר** במרחב כמו ציפורים הרוצות לצאת למעוף. **נאזין** לשיר. **נעוף** כמו ציפור **ונקפיד** לציין את נקודות המנוחה על ידי עצירות. בחלק החוזר **נצטרף** בשירה תוך כדי עמידה במקום.
5. **נחלק** דף וצבע לכל ילד. **נאזין** לשיר. **ניתן** ביטוי גרפי למשפטים השונים בשיר. **נקפיד** לציין את נקודות המנוחה ולהצטרף בשירה בחלק החוזר.

פעילויות נוספות

1. **ניתן** ביטוי גרפי ל"ציפור" שלנו.
2. **נשמיע** את מנגינת "הציפור שלנו" בכלי נגינה איכותי כגון מטלופון, קסילופון, משרוקית טרומבון, משרוקית מים.
3. **נמציא** מילים לבית הראשון של השיר במטרה לבטא את החווייה האישית. לדוגמה: יש לי ציפור קטנה בלב, והיא אולי תשיר פזמון, של חורף קר ומאוד סוער, עם קול צרוד מהגרן.

מאי שיר * גן כרמל, באר-שבע

מרים שלו * גן ההגנה, כרמיאל

שיר לאהבה

מילים: איילת ציוני

לחן: גילי ליבר

יחד לב אל לב
נפתח ונראה תאור שבשמים
יחד לב אל לב
נפתח בתקנה לאהבה

איך שהלב נפתח
חובק את העולם
ובקריאה גדולה
לשיר לאהבה

אמרו הכל אפשר
זה לא מאחר
השחר כבר עלה
זמן לאהבה

יחד לב אל לב...

ורק אם נאמין
ובלי שום דאגין
בדרך העולה
זה שיר לאהבה

יחד לב אל לב...

סיון מיסזניקוב *
גן ארץ הצבר, ראשון לציון

שיר לאהבה

G B C

ש - אור - ת' אה - נר - ון תח - נפ לב אל לב חד -

Cm G G B

תק - ב תח - נפ לב אל לב חד - ים - מ - ש - ב -

C D G

תח - נפ לב - ה - ש - איד ביה - א - א - ל - ו -

C

גדו - אה - רי - בק - ו לם - עו - ה - א - ת בק - חו -

G D/F# Em D G

לה - ביה - א - א - ל - שיר - ל

G C

קר - א - מ - לא זה שר - אפ כל - ה - רי - אפ

G Em D G

לה - ע - פקר - ש - ה ביה - א - א - ל - זמן

איילת ציוני (נולדה: 1964)

פזמונאית ומנהלת אישית של סולן להקת "גאיה" שהוקמה ב-1997. "גאיה" היא להקה ים-תיכונית, ששמה למטרה ליצור דיאלוג בין זרמים ותרבויות. היא ייצגה אותנו בכבוד בקנדה, ירדן ובתאטרון הרומי בבית שאן לכבוד ביקור האפיפיור.

גילי ליבר (נולד: 1964)

גיטריסט, מלחין, מעבד, זמר ומייסד להקת "גאיה". אחרי 13 שנים של הופעות עם הלהקה בכל העולם, לקח פסק זמן מהיצירה והנגינה ועבר יחד עם איילת ציוני (בת זוגתו) לעסקי מסעדות. המסעדה שפתחו בזכרון יעקב "נותנת לו את כל המרחב לחקור את המוזיקה, להבין וללמוד איך לעשות את זה בצורה שונה וחדשה".

על השיר

"שיר לאהבה" בביצוע הזמרת דין דין אביב היה להיט גדול בשנת 1999 והגיע למקום ה-14 במצעד השנתי של אותה שנה. הוא נקלט בשל הפזמון, שמילותיו "יחד לב אל לב/ נפתח ונראה ת'אור שבשמים/ יחד לב אל לב/ נפתח בתקווה לאהבה" מדברות אל לבו של כל ישראלי.

על הלחן

השיר מורכב משני חלקים: פזמון ובית. הפזמון פותח את השיר בשירת סולו של הזמרת וממשיך עם ליווי קל בגיטרה. בחלק זה ניכרת החזרתיות הבאה לידי ביטוי בתבנית הקצבית והמלודית המייצגת את המילה "יחד" ובמשפט המוזיקלי היחיד שמרכיב אותו (עם שינוי קל בסיומו). מינימליזם זה יוצר תחושה של אינטימיות בה משתפים זה את זה. בבית, לעומת הפזמון, מצטרפים התופים בקצב סוחף. אלה נותנים לנו תחושה של פתיחות ומעודדים את המאזינים להצטרף.

נריה מרגונינסקי * גן ארץ הצבר, ראשון לציון

מהלך הפעילות

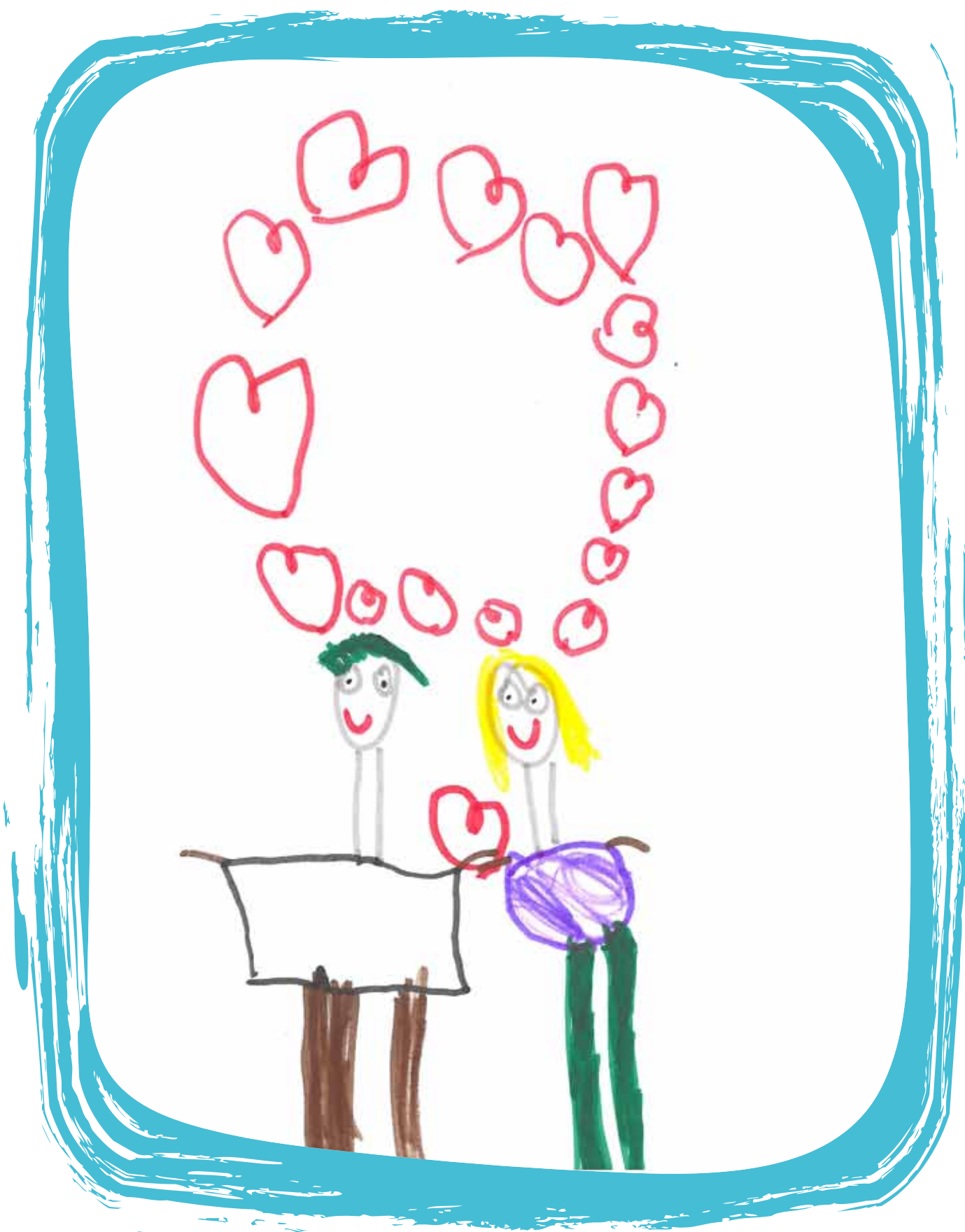
1. **נלמד** לשיר את פזמון השיר.
2. **נמציא** תנועות המשקפות את תוכנו (ניתן להיעזר בסרטון ביוטיוב בשפת הסימנים).
3. **נשיר** את הפזמון תוך כדי ביצוע התנועות שלמדנו.
4. **נלמד** תבנית קצבית לליווי הבתים בשיר: דום טאק דום דום טאק (הקו מתחת להקשות מסמן מהירות כפולה. כלומר, הקשה מהירה בתבנית של דום דום - שתי שמיניות).
5. דום = תיפוף עם היד הדומיננטית על החזה בהצלבה (אם היד הדומיננטית היא ימין, נקיש עם אותה יד על הצד השמאלי של החזה ולהפך למי שמאלי).
6. טאק = תיפוף עם היד הדומיננטית על הירך הדומיננטית.
7. **נתנסה** בהקשת התבנית ברצף: דום טאק דום דום טאק. נשים לב שההקשה הראשונה של התבנית "דום" תהיה בהברה "תח" (אֵיךְ שֶהֱלַב נִפְתַּח).
8. **נשיר** את הפזמון של השיר עם התנועות שלמדנו **ונלווה** עם ההקשות שתרגלנו את הבתים השונים. **נשים לב** לתופף במילים המודגשות בלבד שכן יש קדמה בכל משפט.

פעילויות נוספות

1. **נשוחח** על הלב כמרכז כוח החיים וכמרכז הרגשות והמחשבות.
2. **נסביר** את המושג "לב אל לב" (אוהבים זה את זה או נותן מהאהבה שלי).
3. **נעשיר** את שפתנו בצירופי לשון הקשורים בלב: טוב לב, לב אמיץ, בכל לבו, לב שלם, נגע ללב, אחד בפה ואחד בלב, חסר לב, לב זהב, מוג לב, מעומק הלב, כאב לב, שופך את לבו, תשומת לב.
4. **נשתף** את הקבוצה בתחושות הלב שלנו כגון: עצב, כעס, אהבה ועוד.

אגם כסיף * גן ארץ הצבר, ראשון לציון

נוי כהן * גן ארץ הצבר, ראשון לציון

מִלָּה טוֹבָה

מילים: יעקב גלעד

לחן: יהודית רביץ

אֶפְלוּ בְּשָׂרְבִי הָכִי כָבֵד
יָדַעְתִּי שֶׁהַגֶּשֶׁם עוֹד יֵרֵד
רָאִיתִי בַחֲלוֹן שְׁלִי צִפּוֹר
אֶפְלוּ בְּמִשָּׁב סוּפָה וָקוֹר.

לֹא פַעַם זֶה קָשָׁה
אֶכַּל לָרֹב מִלָּה טוֹבָה
מִיָּד עוֹשָׂה לִי טוֹב
רַק מִלָּה טוֹבָה
אוֹ שִׁתִּים לֹא יוֹתֵר מִזֶּה.

אֶפְלוּ בְּרָחוּב רָאשֵׁי סוּאן
רָאִיתִי אִישׁ יוֹשֵׁב וּמִנְגֵּן
פְּגִשְׁתִּי אֲנָשִׁים מְאֻשָּׁרִים
אֶפְלוּ בֵּין שְׂבִילֵי עֶפֶר צָרִים.

תָּמִיד הִשְׁאַרְתִּי פֶתַח לְתַקְנָה
אֶפְלוּ כְּשֶׁכָּבְתָה הָאֲהָבָה
חָלַמְתִּי עַל יָמִים יוֹתֵר יָפִים
אֶפְלוּ בְּלֵילוֹת שָׁנָה טְרוּפִים.

לֹא פַעַם זֶה קָשָׁה...

אוראל שכטר * גן חרצית, שוהם

מִלָּה טוֹבָה

A A A A
 8vb

5 A A(sus4) A A(sus2) A A(sus4) E
 אָ - פּ - לוי - בּ - רַב - שֵׁ - בּ הָ - כִּי - בְד - כָּ תִי - דַּע - יָ שָׁם - הָ - נָשִׁי - רַד - יָ - עוֹד

9 D C#m F#m Bm E
 פּוֹר - צָ לִי - נָשִׁי לֹוֶן - הָ בּ תִי - אִי - רָ קָה - סוּ שָׁב - מָ בּ לוי - פּ אָ קָר - יָ

13 A D E A
 לֹא עָם - פּ זֶה שָׁה - קָ שָׁה - קָ רַב - לָ כָל - אָ לֶה - מָ קָה - טוּ

17 A⁷ D E(sus4) E A
 טוֹב - לִי שָׁה - עוּ יָד - מָ זֶה - מָ לֶה - טוּ קָה - טוּ שְׁת - אֹ יָ לֹא יָם - שְׁת - אֹ יָ זֶה - מָ

21 E A A(sus4) A A(sus2) A A(sus4) A A(sus2)
 הָהָ לֶה לֶה ...

יעקב גלעד (נולד: 1951)

פזמונאי ומפיק מוזיקלי ישראלי. בשנות ה-70, כתב גלעד פזמונים לאמנים כמו גידי גוב ואריק סיני. ב-1980 הפיק את אלבומה של יהודית רביץ "גלוי ונעלם". באותה שנה התוודע ליהודה פוליקר וללהקתו "ברקת" והחל להפיקה. הלהקה, ששינתה את שמה ל"בנזין", הפכה בסיועו ללהקה מצליחה אשר פרסמה שני אלבומים והנפיקה להיטים רבים. בשיתוף עם פוליקר כתב גלעד את מרבית להיטיו הגדולים. גלעד הפיק את אלבומיו של פוליקר ואת המופעים שנלוו אליהם וכן כתב חלק ניכר משיריו.

יהודית רביץ (נולדה: 1956)

זמרת ומלחינה ישראלית, אחת מיוצרות הרוק הבולטות ומצליחות ביותר. לשירתה והלחנתה היה חלק חשוב ביצירת ה"צליל הישראלי" של סוף שנות ה-70 ותחילת שנות ה-80. יצירתה משלבת השפעות מזרחיות, קלסיות, ברזילאיות ו"ארץ ישראל הישנה והטובה".

רביץ נולדה וגדלה בבאר שבע. שירתה בצוות הווי של חיל הנדסה קרבית, ומשם התחילה את הקריירה המוזיקלית שלה. היא השתתפה ביותר מ-20 אלבומים שונים של אמנים. ב-1982 הופיע האלבום "מילה טובה ואוסף שירים", שהכיל אוסף משיריה. האלבום נפתח בשיר "מילה טובה" שהוקלט במיוחד עבור האוסף והפך ללהיט.

על השיר

השיר עוסק בכוחה המרפא והמנחם של המילה הטובה, אשר בכוחה לחולל פלאים בנו ובאחרים, המשנה את הדרך בה אנו רואים את העולם ואת הדרך בה אנשים רואים את עצמם. הדוברת בשיר מבקשת "מילה טובה" מהסביבה המסייעת להתגבר על זמנים קשים. המילה הטובה מדגישה עד כמה ניתן באמצעותה לעודד את החבר ולהפיח תקווה במקום של ייאוש.

המילה "אפילו", הפותחת את השיר ואף מופיעה בו פעמים רבות, מקורה בלשון חז"ל. באמצעות מילה זו ניתן להביע רעיונות מנוגדים לציפיות, לדוגמה: "אפילו בשרב הכי כבד ידעתי שהגשם עוד ירד". אפשר לומר כי בשיר בולט המישור המטפורי: השרב הכבד - יום קשה, הגשם - גורם לאופטימיות; הציפור היא יסוד רך, ואילו הסופה והקור הם יסודות קשים. מטפורות אלה מחזקות את הניגודים השונים בשיר ומשרות נקודת אור בזמן קשה.

על הלחן

רביץ הלחינה את השיר במפעם אטי ונינוח, כמו המילה הטובה הנאמרת ממקום של נועם ושלווה. בשיר שלושה בתים ופזמון חוזר. הבית בנוי מארבעה משפטים מוזיקליים זהים באורכם השומרים על קשר הדוק בין המילים ללחן.

שני המשפטים הראשונים מתחילים בצורה זהה, אך הראשון נשאר לרוב על אותו צליל וכך נותן את התחושה של השרב הכבד. השני לעומתו עולה ויורד לסירוגין תוך תיאור תחושת הטפטוף. המשפט השלישי מתחיל בקפיצה יותר גדולה ונראה שהוא רוצה לגעת ביסוד הטוב, "הציפור". המשפט הרביעי מתחיל בצורה שונה מקודמיו, נשאר על אותו צליל ומסתיים בכיוון יורד, תוך כדי חיזוק היסודות הקשים "הסופה והקור".

הפזמון מתחיל בצליל גבוה ביחס לבית (אוקטבה אחת למעלה) ובקצב הליכי המדגיש את השרב הכבד כמטפורה ליום קשה. ההמשך בצלילים יורדים וזורמים המבטאים את הנחמה במילים "אבל לרוב מילה טובה". לאחר מכן, יש הישענות על שני צלילים צמודים הנותנים הרגשה של "טוב" ואז מסתיים במנגינה ללא מילים תוך יצירת אווירה נינוחה.

מהלך הפעילות

1. **נקרא** את השיר **ונשוחח** על תוכנו.
2. **נסביר** את המילים: שרב, משב, סופה, סואן, טרופים.
3. **נשב** במעגל. **נאזין** לשיר ובפזמון **ניתן** ידיים זה לזה **ונתנועע** מצד לצד.
4. **נכין** ארבעה כרטיסים כשבכל אחד נכתוב "מילה טובה" (כל כרטיס יהיה שונה).
5. **נחלק** את הגן לשלוש קבוצות. כל קבוצה תשב במעגלים של ארבעה ילדים. כל ילד יחזיק ביזו כרטיס עם מילה טובה.
6. **נמספר** את הילדים בכל מעגל מ-1-4. **נאזין** לשיר. עם תחילת המשפט הראשון יקומו מספרי אחד ויניחו במרכז המעגל את הכרטיס שברשותם, כך גם עם יתר המספרים. בפזמון **נחזור** על הפעילות הקודמת (ניתן ידיים ונתנועע מצד אל צד).

פעילויות נוספות

1. **נשוחח** על המשמעות של "מילה טובה".
2. **נפתח** את מפגשי הבוקר במילים טובות.
3. **נשב** במעגל ו**נגלגל** כדור מילד לילד. **נטפח** תחושת אמפתיה בין הילדים. כל ילד יקבל הזדמנות לתת מחמאה לילד שאליו גלגל את הכדור.
4. **נכין** פרחים עם מחמאות. **נכתוב** במרכז כל פרח מחמאה אחרת. **ניתן** לילדים להתיישב סביב הפרח המתאים להם.

אביה חיו * גן מרווה, שוהם

ניצן טורם * גן רקפת, שוהם

שלום לך ארץ נהדרת

קלארה נסאר * גן יובל, רמלה

בוא אתי אל הגליל

מילים: אהוד מנור

לחן: יאיר רוזנבלום

קח מקל, קח תרמיל,
בוא אתי אל הגליל,
בוא אתי ביום אביב
נהלך סביב, סביב.

קח מקל, קח תרמיל...

עם השמש הזורחת בחניטה
ושוקעת באכזיב.

פי השמש, פן השמש,
פאן השמש, פאן השמש לא תכזיב.
פי השמש, פן השמש,
פאן השמש לא תכזיב,
פאן השמש לא תכזיב,
פאן השמש לא תכזיב.

קח טמבור, קח חליל,
בוא אתי אל הגליל.
בוא נפתח נא צנארון,
בוא נשיר במלוא גרון.

קח טמבור, קח חליל...

עם הרוח הנוגנת במצופה
ושורקת בעברון.

פי הרוח, פן הרוח,
פאן הרוח, פאן הרוח רן תרן.
פי הרוח, פן הרוח,
פאן הרוח רן תרן,
פאן הרוח רן תרן,
פאן הרוח רן תרן.

קח צעיף, קח מעיל,
בוא אתי אל הגליל.
בוא בחרף מזלזל
ונראא איד נשתולל.

קח צעיף, קח מעיל...

גשם בראשית בכברי ובסער
וצולל בכרמיאל.

פי הגשם, פן הגשם,
פאן הגשם, פאן הגשם - גשם אל.
פי הגשם, פן הגשם,
פאן הגשם - גשם אל,
פאן הגשם - גשם אל,
פאן הגשם - גשם אל.

בוא בחר, בוא בשביל
בוא אתי אל הגליל.
בוא בליל ירח חם
ונישן באור הנם.

בוא בחר, בוא בשביל...

על הדשא הצומח לו ברגבה
ומוריק ביחיעם.

פי הדשא, פן הדשא,
פאן הדשא, פאן הדשא עד עולם.
פי הדשא, פאן הדשא,
פאן הדשא עד עולם,
פאן הדשא עד עולם,
פאן הדשא עד עולם.

בוא אתי אל הגליל

♩ = 132

Bm Em Bm F#7 Bm A7 D

קִיב - אַ יוֹם - אַ תִּי - אַ בּוֹא לִיל - גַּ - הַ - אֵל תִּי - אַ בּוֹא מִיל - תֵּר - קִל - מַ - קִחַ

C#° F#7 Bm Em6 Bm Em6 Bm/F# F#7

תֵּה - נִי - קַ - בַּת - רַ - זֹ - הַ מֶשֶׁ - שָׁ - הַ עַ קִיב - סַ קִיב - סַ לֶךְ - הַ - נַ

G Bm/D Em7 F#7 Bm Bm7 Em

מֶשֶׁ - שָׁ - הַ - קִי - זִיב - אֶכְ - קַ עַת - קַ - שׁוּ - נַ

Bm F#7 Bm A7 D A7 D A7 D

זִיב - תֵּכְ - לֹא מֶשֶׁ - שָׁ - הַ קִיב - אֶכְ - מֶשֶׁ - שָׁ - הַ קִיב - אֶכְ - מֶשֶׁ - שָׁ - הַ קִיב - אֶכְ - מֶשֶׁ - שָׁ - הַ

G D C#° Bm/D Bm C#° F#7 Bm Bm/A

זִיב - תֵּכְ - לֹא מֶשֶׁ - שָׁ - הַ קִיב - אֶכְ - מֶשֶׁ - שָׁ - הַ קִיב - אֶכְ - מֶשֶׁ - שָׁ - הַ קִיב - אֶכְ - מֶשֶׁ - שָׁ - הַ

Em/G F#7 Bm Bm/D Em/G Bm/F# F#m7 Bm

זִיב - תֵּכְ - לֹא מֶשֶׁ - שָׁ - הַ קִיב - אֶכְ - מֶשֶׁ - שָׁ - הַ קִיב - אֶכְ - מֶשֶׁ - שָׁ - הַ קִיב - אֶכְ - מֶשֶׁ - שָׁ - הַ

אהוד מנור, ראו שיר "ברוש".

יאיר רוזנבלום (1996-1944)

מלחין, מעבד, מפיק ומנהל מוזיקלי יליד תל אביב, מהחשובים שבמלחיני הזמר העברי בדור שלאחר מלחמת ששת הימים. מרבית לחניו מזוהים עם שירי הלהקות הצבאיות המובילות: להקת הנח"ל, להקת פיקוד מרכז, להקת השריון, להקת חיל הים, להקת חיל האוויר. שירים אלה הפכו לנכס צאן ברזל של התרבות הישראלית. את שירותו הצבאי עשה בלהקת הנח"ל כאקורדיוניסט. פעילותו חלשה על כל התחום המוזיקלי וכללה הלחנה, עיבודים, ניהול מוזיקלי והדרכת הזמרים והנגנים. שיריו התאפיינו ברעננות רבה ובצליל חדשני, ובמידה רבה היוו נקודת מפנה בסגנון המוזיקלי שאפיין את הלהקות הצבאיות כשצליל האקורדיון המסורתי הוחלף בגיטרות חשמליות ומקצבי רוק.

על השיר

"בוא אתי אל הגליל" נכתב ללהקת פיקוד צפון והוא כולו שיר הלל קליל ושמח המוקדש לאזור הגליל על יישוביו ונופיו. הדובר בשיר פונה אל הקורא, מזמינו בחדווה רבה לבוא ולטייל בגליל, תוך אזכור מעלותיו הרבים של אזור זה.

השיר רצוף בשמותיהם של יישובים יהודיים, אך יישוביו הערביים של האזור, המאכלסים למעלה משלושת רבעי האזור, נפקדים ממנו. ככזה, הזמר משקף את הבלעדיות היהודית בתפיסת נופה של הארץ, ובמיוחד את האזורים בהם מתרחשת פעילות התיישבותית.

כל בית מתייחס לתופעת טבע אחרת. השורות החוזרות בכל בית נועדו לשכנע אותנו לבוא ולחוות את השמש שלא תכזיב, את רינת הרוח, את גשם האל ואת הדשא עד עולם.

על הלחן

הלחן של השיר בקצב שיר לכת מהיר מדגיש את המקצב הטבעי של המילים, מוסיף מרץ ושמחה לצעידה זו. השיר נחלק לארבעה בתים וסיום ארוך המסכם את השיר תוך חזרה על חלק מהמנגינה. כל בית נחלק לשלושה חלקים עיקריים: חלק ראשון מהיר וקליל (מושר פעמיים), חלק שני המשמש כמעבר מוזיקלי קצר לקראת החלק האחרון (עם השמש...) וחלק שלישי בו הלחן מרווח, נינוח וחזרתי (כי השמש, כן השמש... לא תכזיב).

ראשית לוגוסי * גן קידה, ישוב קידה, מטה בנימין

מהלך הפעילות

1. **נשוחח** עם הילדים על אזור הגליל ועל היישובים המוכרים לנו באזור זה.
2. **נאזין** לשיר ובכל בית **נזמין** קבוצת ילדים אחרת "לצאת לטיול" במרחב (ארבע קבוצות). עם אזכור אמצעי הטבע (שמש, רוח, גשם ודשא), **נבקש** מהילדים לעמוד ולהמציא תנועות המתאימות לנושא ולאווירת השיר.
3. **נלמד** את הילדים לשיר את החלק האחרון של כל בית הפותח קבוע במילה "כאן".
4. **נבצע** את השיר במלואו. כל קבוצה תקום בתורה, תשיר ותתנועע לפי השיר.
5. **נחלק** מקל לכל ילד (בגודל של מקלות הקשה). **נמחיש** בעזרתו את החלקים השונים בשיר. בחלק הראשון **נמציא** תנועות מתאימות קבועות שיחזרו על עצמן בבתים השונים (קח מקל, קח תרמיל...; קח טמבור, קח חליל...; קח צעיף, קח מעיל; בוא בהר, בוא בשביל), בחלק השני **נניף** את המקל בשתי ידיים מצד אל צד ובחלק השלישי **נקיש** על פי קצב השיר על הרצפה.

פעילויות נוספות

1. **נספר** לילדים על המקומות החשובים ליהדות בגליל כמו צפת וטבריה, ונספר על ימת הכנרת כמקור המים העיקרי של ישראל ועל יישובים בהם ביקרנו.
2. **נרחיב** על המקומות המוזכרים בשיר.
3. **נשתף** את הילדים בחוויות מטיול שערכנו עם משפחתנו בגליל.
4. **נשיר ונאזין** לשירים שהוקדשו לכנרת כמו "ואולי", "נערה ושמה כנרת", "שירי לי כנרת".

קמה אמונה אסולין * גן קידה, ישוב קידה, מטה בנימין

יעלה קורץ * גן קידה, ישוב קידה, מטה בנימין

שירת הנודד

מילים: אהרן אשמן

לחן: מרדכי זעירא

הי ציוניוני הדרך
אֲבָנִים לְבִנְיָנוֹת
טוֹב לְשׁוּט, תְּרַמֵּיל עַל שְׁכֶם
אִי בְּלִי אֵן הֶרְחָק לְנֹדֵד

בֵּין אֵילָת וּמִטּוֹלָה,
שֶׁם עִיפָתִי נָאֵשֵׁב.
פָּרַח חֵן לְקִטְף חֲפָצָתִי,
וְנִנְעֵץ לִי קוֹץ בֶּלֶב.

הי ציוניוני הדרך...

אֶת הַיָּקוּם פִּתְאֹם לִפְתָּע,
עֲרַפְלִים הִלִּיטוּ לוֹט
תָּכַל מְרַחֵב גְּזֵלוֹ מִמֶּנִּי
שְׁתִּי עֵינַיִם כְּחֹלּוֹת

הי ציוניוני הדרך...

הי ציוניוני הדרך
אֲבָנִים לְבִנְיָנוֹת
לֹא אֵצֵא עוֹד, לֹא אֶפְלִיגָה
אֶל בְּלִי אֵן הֶרְחָק לְנֹדֵד.

רומי גבעול ויובל אבירם *
גן אלה, אשכול גנים כוכב יאיר

שִׁירַת הַנוֹדָד

ברחבות

נֹת - בְּ - בֶן - לְ - נִים - בְּ - אֶ - רֶדֶד - דֶּ - הָ - נִי - יוֹ - יוֹנָה - צֶה - הִי

דֶד - לֶן - חֶק - הֶר - אֶן - בְּלִי - אִי - כָם - שְׁ - עַל - מִיל - תֶּר - שׁוֹט - לְ - טוֹב

שָׁב - אֶ - אֶ - תִי - לֶף - עֶ - שָׁם - לָה - טוֹ - מְ - וֹ - לֶת - יֶ - אֶ - בִין

לֵב - בְּ - קוֹץ - לִי - עֵץ - נֶן - וְ - תִי - פֶץ - טֶ - לֶךְ - חֶן - רַח - שְׁ

אהרן אשמן (1896-1968)

מחזאי, משורר ומורה, יליד רוסיה. עלה ארצה ב-1921, חי ויצר בתל אביב. מחזותיו הועלו ב"הבימה" ובתאטרות אחרים. אשמן הוא שנתן לזעירא את שמו העברי.

מרדכי זעירא (1905-1968)

מלחין ומשורר, מאבות הזמר העברי. השכלתו המוזיקלית הסתכמה בצפייה בכמה שיעורי פסנתר של אחותו, שבהם זכה בפרס על כך שצפה בשקט ולא הפריע. מגיל עשר ועד לגיל בר המצווה התלווה אל אביו לבית הכנסת, בשבתות ובחגים, והאזין לניגוני קריאת התורה ולסלסולי החזנים. בביתו שמע שירה חסידית ושירים ציוניים.

עם גמר לימודיו התיכוניים, עלה לארץ והצטרף לקיבוץ ססס"ר (לימים אפיקים). שמו היה אז מיטיה גרבן, ובפי חברים מיטיה מסרק, שכן "גרבן" פירושו מסרק. את הכינוי הזה קיבל משום שהיה אשף בנגינת במסרק, ומשום עיסוקו כמנהל תזמורת מסרקים. תזמורת זו הוקמה על ידי זעירא וחבריו, וכללה נגן קונצרטניה ונגני מסרקים. הוא עצמו החזיק תמיד בכיסו מסרקים בגדלים שונים, היה עוטר אותם בנייר סיגריות דק ומפיק מהם צלילי כינור, צ'לו ואף חצוצרה. הוא שינה את שמו ל"זעירא" על פי הצעת חברו, אהרן אשמן.

זעירא החל לחבר לחנים חדשים לשירים שכתבו מכריו. מאז שנות ה-30 הלחין מאות שירים שליוו את היישוב המתפתח בארץ. שיריו ליוו כמעט כל "אירוע לאומי": מלחמות, הקמת נמל תל אביב ועוד. בנוסף, הוא כתב שני קבצים של שירי ילדים: "שירים לפעוטות" (1960) ו"פיל פילון" (1978).

זעירא ראה עצמו כמלחין לאומי. על יצירתו המוזיקלית כתב המבקר מנשה רבינא: "לזעירא מתאים תואר הכבוד 'טרובדור' (כינוי למשורר ולזמר נודד בימי הביניים). גם הוא עבר את הארץ לאורכה ולרוחבה, כמותם האזין למתרחש בדורו וכמותם מצא ניב צלילי לחוויות תקופתו".

זעירא אמר שהוא מסוגל להלחין רק למילים עבריות. הלשון העברית, לדבריו, איננה רק שפה, אלא גם צלילים. הוא הביע את המשאלה כי מלחיני הארץ ישאבו השראה ממעיינות המוזיקה היהודית, וישתמשו ביצירותיהם בחומרים מהמקורות המגוונים של מנגינות העדות והשבטים ממזרח וממערב, בין שהם ניגוני תפילה או טעמי המקרא, זמר חסידי או זמרת תימן.

על השיר

ההשראה לשיר באה לאשמן באוטובוס הרועש שנסע לאטו על הכביש הישן שבין ירושלים לתל אביב. המילים "בין איילת ומטולה" לא נכתבו כלל בין איילת השחר למטולה אלא סמוך לירושלים. הערפילים הנזכרים בשיר הם ענני הגשם שירדו על הרי ירושלים עד כדי נגיעה באדמה.

השיר נודע על פי מילותיו הראשונות "היי, ציוניוני הדרך". משחק המילים הוא על אבני ציון הדרך שיצר אשמן, וכך הוסיף מילה ייחודית לזמר העברי. הסיום של השיר "לא אצא עוד, לא אפליגה" הוא דרמתי. מילים אלה מבטאות את שירתו בעקבות האהבה שברשתה נפל.

אשתו של זעירא סיפרה שלבעלה היה קול יפה. אבל כשהוא ניגן - לא היה יכול גם לשיר. לכן הייתה אסתר עופרים הזמרת שלו. היא יצאה עם השיר הזה לעולם הגדול וסיפרה בהופעה בהיכל התרבות, שאת השיר הזה שרה הרבה בלונדון ושם משתוללים. ומיד כששמעו שבלונדון משתוללים מהשיר הזה, התחילו להשתולל גם בהיכל התרבות, בצורה כזאת שמעולם לא נראה. ומאז השיר הוא שלאגר גם בארץ. קודם בלונדון ואז בארץ.

"שירת הנודד" מתאר את מסע הנדודים בארץ ישראל בראשית הקמתה. ההליכה לאורך שבילים מסומנים נעשתה הודות לסיירים הראשונים שיצאו כחלוץ לפני המחנה לסמן את שבילי ההליכה באמצעות צביעת האבנים בצבע סיד לבן. סימון השבילים נועד לאפשר למטיילים הכוונה והנאה בטוחה.

על הלחן

השיר כתוב בצורת רונדו (פזמון הפותח את השיר, פזמון המופיע בין הבתים השונים ובסיומו - א,ב,ג,ד,א,ב,ג,ד,א). שירת הפזמון החוזר בשיר מדמה את העקביות בהליכה והזרימה של הטיול. עם תרמיל על השכם, טיול ממקום של הנאה אפילו ללא מטרה: "אי בלי אן הרחק לנדוד". למרות התוכן הנוגה המתואר בבתי השיר, נוהגים לשיר אותו בשמחה ואפילו ב'הרואיות'.

מהלך הפעילות

1. **נקרא** את השיר **ונסביר** את המילים הקשות: ציונוני הדרך - מהמילה 'ציון דרך', סימני דרך, דברים הנקרים בדרכנו; אי בלי אן - לאן ללא מטרה; לנדוד - לעבור ממקום למקום (כמו הציפורים הנוודות לארצות החום); יקום - עולם, (בשיר שלנו 'ארץ הגליל'); ערפילים הליטו לוט - הערפילים כיסו כמסך את הנוף; ננעץ לי קוץ בלב - נפגעתי, בתחום האהבה; אשוט, אפליגה - מילים המושאלות מתחום הים וההפלגה וכוונתן 'נדודים' או 'טיול'.
2. **נאזין** לשיר **ונבחי** בפזמון החוזר תוך כדי צעידה במקום.
3. **ניצור** שבילים במרחב על ידי הנחת חלוקי נחל ("אבנים לבנבות").
4. **נצעד** בין חלוקי הנחל שפיזרנו במרחב לצלילי הפזמון. בבתי **נעצור ונפעל** בדרכים שונות. בבית הראשון **נשב** ליד אחד מחלוקי הנחל, בבית השני **נצייר** באוויר את הנוף המשתקף ובבית השלישי **נשקיף** על הנוף.
5. **נחלק** את הגן לשלוש קבוצות. כל קבוצה תלווה בית מתוך השיר בנגינה על חלוקי נחל (כל משתתף יחזיק שתי אבנים) לפי התבנית הרשומה מטה.

פעילויות נוספות

1. **נשווה** עם הילדים על הטיולים שלנו **וננסה** למצוא בין מילות השיר רעיונות משותפים לטיולים שלנו.
2. **נתכנן** טיול בסביבה הקרובה בעזרת מפת השכונה.
3. **נשחרר** אחד מהטיולים שעשינו על ידי יצירת מפה תוך סימון "ציוני דרך".
4. **ניצור** שבילים שונים בתנועה במרחב, ברישום גרפי על נייר או עם גיר על הרצפה בהתאם למשפטי השיר. **נשים לב** לשנות מסלול לפי המוזיקה.
5. **נציע** דרכים לסימון שבילים בין ערוגות הגינה בחצר הגן **ונבחר** את החומרים המתאימים לכך.
6. **נשיר** שירים הקשורים לטיולים ומקומות כמו: "יש לי חבר" מאת נעמי שמר; "בוא אתי אל הגליל" מאת אהוד מנור ויאיר רוזנבלום.

שירה תורג'מן * גן הדס, אלקנה

נועם יהודה *
גן מפוחית, כפר סבא

אל הדרך

מילים: שמרית אור

לחן: נורית הירש

ושוב נצא אל הדרך,
יד ביד לדרך,
בשלשלת זהב.
ושוב נצא אל הדרך,
עם אחד לדרך,
ושירנו על גב.

ועד לשערי רקיע
בנדאי נגיע
עוד מעט אם לא עכשיו.
ועד לשערי רקיע
בנדאי נגיע
כי דרכנו לא לשוא.

וגם אם ארקה הדרך,
ורקה הדרך,
הן כחנו עוד רב.
וגם אם ארקה הדרך,
ורקה הדרך,
נעבר בה יחדיו.

אל הדרך

♩ = 120

פתיחה Am⁷ D⁷ Gmaj⁷ Cmaj⁷ F#m⁷⁻⁵ B⁷

Em Am⁷ D⁷ Gmaj⁷ Cmaj⁷ F#m⁷ B⁷

Em Em

F#m⁷⁻⁵ B⁷ Em Em

Em F#m⁷⁻⁵ B⁷ Em

Am⁷ D⁷ Gmaj⁷ Cmaj⁷

F#m⁷⁻⁵ B⁷ Em E⁷ Am⁷ D⁷

Gmaj⁷ Cmaj⁷ F#m⁷⁻⁵ B⁷ Em

אל הדרך - שיר ילדים

שמרית אור, ראו שיר "יחד".

נורית הירש (נולדה: 1942)

מלחינה ישראלית ומוזיקאית. ילידת תל אביב. בצבא שירתה בלהקת גייסות השריון ואחרי השירות למדה במגמה לפסנתר באקדמיה ע"ש רובין. לאחר מכן, הרחיבה את השכלתה המוזיקלית אצל מוזיקאים ישראלים.

רישומה בתרבות הישראלית בהלחנה, בכתיבת מוזיקה, בתזמור, בניצוח ובהופעות רבות. הלחינה יותר מאלף שירים, זכתה בפרסים רבים בארץ. ייצגה את ישראל בפסטיבלים בעולם כמלחינה, כמתזמרת וכמנצחת. שיא פעילותה זו היה כששירה "אבאניבי" זכה במקום הראשון בתחרות האירוויזיון. הלחינה מוזיקת רקע לסרטים, הלחינה, תזמרה וניצחה על המחזמר "סלאח שבתי" ב"הבימה". כתבה מוזיקה להצגות ולסדרות טלוויזיה: "קרובים קרובים", "פרפר נחמד", "הבית של פיסטוק", "הזמיר מארץ סין", "דלת הקסמים", "קרסלה", "דיג דיג דוג", ועוד.

נורית הירש מופיעה עם שירה, שרה עם הקהל ומלווה את האירועים בנגינה בפסנתר. רבים משירה הפכו לריקודי עם.

על השיר

"אל הדרך" בביצוע אילנית הגיע למקום החמישי במצעד השנתי של תשמ"ב. השיר אופטימי, מעביר מסר של אחדות, תקווה ודברי שבח לעם היהודי בעל מסורת מפוארת (שלשלת זהב). עבודת צוות ושיתוף הפעולה שלנו כעם המתוארים בשיר, מדגישים את חיוניותם כדי להתגבר על כל המכשולים. השיר בנוי משני בתים ופזמון. הטקסט בבית מתאר את המסע המשותף. הטקסט בפזמון מתאר את היעד של המסע.

על הלחן

האופי העליז והקצבי תואם את תוכן השיר. ניכר גם קשר הדוק בין הלחן למילים. בבית, הצלילים עולים ומתפתלים וכך מתארים את תנועתיות השלשלת. בפזמון, הצלילים עולים וממחישים את שערי שמים. במקביל, ניכרת הזרימה בשיר המחזקת את שלשלת הזהב בדרך המשותפת.

ירין נאור * גן קפלן, רמלה

מהלך הפעילות

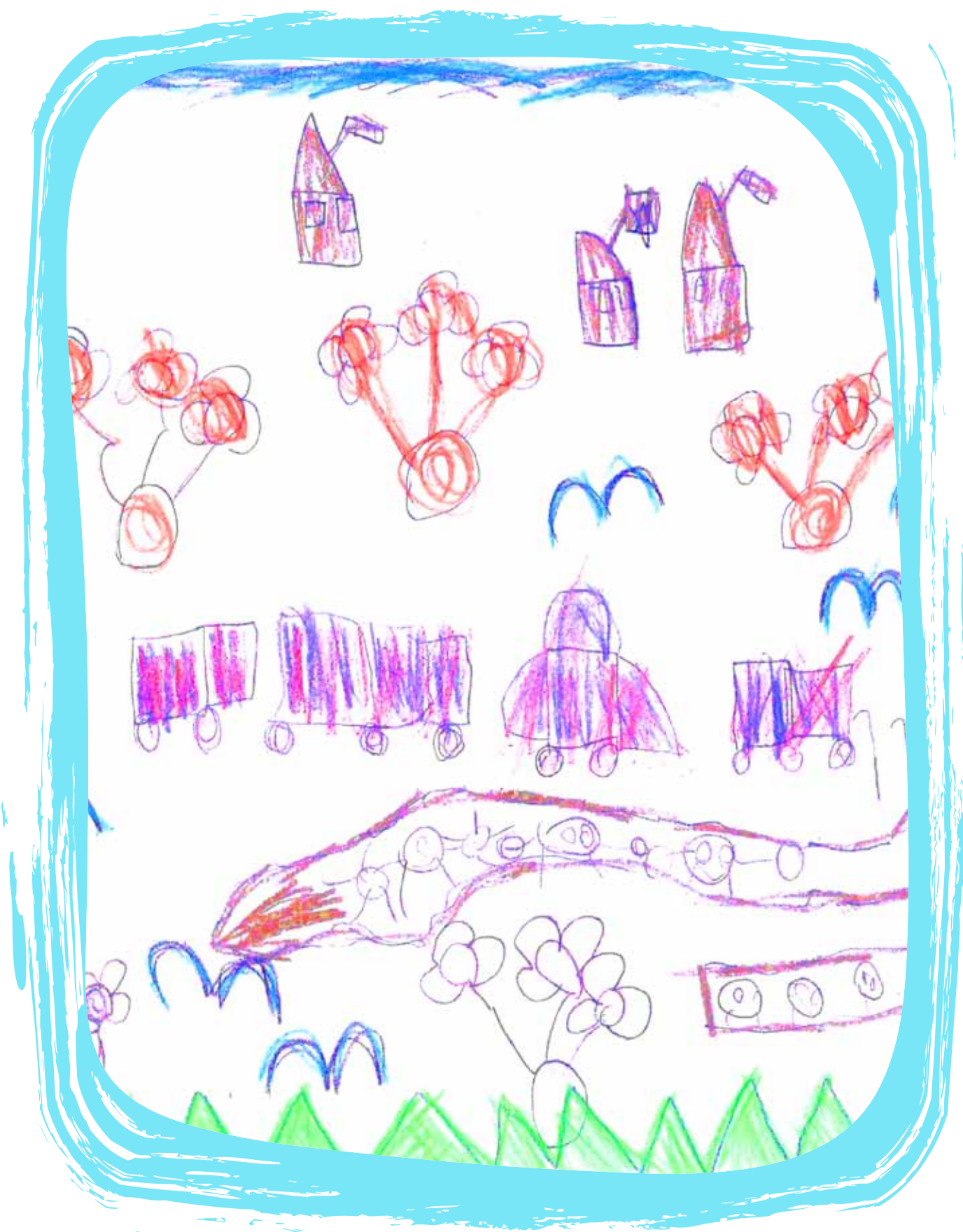
1. **נקרא** את השיר **ונסביר** את המילים הקשות: שלשלת זהב, רקיע, עם, לא לשוא...
2. **נלמד לשיר** את הפזמון החוזר.
3. **נאזין** לשיר ובסוף משפט מוזיקלי **נשלים** את המקצב החסר בשתי טפיחות; בפזמון **נצטרף** בשירה.
4. **נציע** חיבורים שונים של שרשרת ילדים בתנועה במרחב.
5. **נתקדם** במרחב בשרשרת שיצרנו אחרי המוביל. בפזמון **נעצור ונצטרף** בשירה תוך כדי הנעת הידיים מעלה ומטה.
6. **ניצור** שרשרת מסוג אחר (נשנה את סוג החיבור בינינו) **ונחזור** על הפעילות הקודמת עם מוביל חדש.

פעילויות נוספות

1. **נשווה** על היתרונות והחסרונות של ביחד ולחוד.
2. **ניצור** בסדנה שרשרות מחומרים שונים.
3. **נשיר** את השיר: "פתחו את השער" מאת קדיה מולודובסקי ונחום נרדי **ונזהה** את סוגי השרשרות בשיר זה.

הילה דוסטן * גן מפוחית, כפר סבא

שקד שייבן * גן שקמה, חדרה

יערה זמירי *
גן הדס, אלקנה

עוד לא תמו כל פלאיך

מילים: יורם טהרלב
לחן: רמי קלינשטיין

ארצנו הקטנטנת, ארצנו היפה
מולדת בלי פתות, מולדת יחפה
קבליני אל שיריך, פלה יפהפיה
פתחי לי שעריך אבוא בם אוכה יפה.

בצל עצי החרש, הרחק מאור חמה
יחדיו נפה פה שרש אל לב האדמה
אל מעינות הזר, אל בארות התם
מולדת ללא תאר וצועני תום.

נביאה בבגדינו את ריח הכפרים
בפעמון לבנו יפו העדרים,
ישנה דממה רוגעת
וקרן אור יפה,
ולאורה נפסעה ברגל יחפה.

עוד לא תמו כל פלאיך...

עוד לא תמו כל פלאיך
עוד תזמר לו שט
עוד לבי מכה עם ליל
ולוחש לו בלאט:
את לי את האחת
את לי את, אם וכת
את לי את המעט
המעט שנוותר.

יורם טהרלב (נולד: 1938)

סופר, משורר, מתרגם ופזמונאי ישראלי יליד יגור; עוסק בשפה העברית על כל רבדיה זה ארבעים שנה. הוא כתב עשרות ספרים לילדים, לנוער ולמבוגרים ובה בעת יצר כאלף שירים, שרבים מהם הפכו לנכסי צאן ברזל של התרבות העברית.

רפרטואר שיריו מגוון וכולל שירי אהבה, שירי מולדת, שירי טבע, שירי רעות ושירי הומור. מרבית משיריו הפכו לנכסי צאן ברזל של הזמר העברי. טהרלב כתב גם שירי ילדים רבים, בהם שירים לפסטיבל שירי ילדים כמו "המשפחה שלי", "ביום בום" ושירים ללהקות צבאיות.

לאור תרומתו המשמעותית הוענק לו אות הוקרה על מפעל חיים לזמר עברי מטעם נשיא אוניברסיטת בר-אילן. בנימוקי הזכייה צוין כי טהרלב הוא אחד היוצרים הפוריים ביותר בזמר העברי וכי הוא "תורם בעל משמעות לתרבות המתחדשת של שירי ארץ ישראל".

רמי קלינשטיין (נולד: 1962)

זמר, מלחין, מעבד ומפיק מוזיקלי יליד ארה"ב. פרסומו הגדול הגיע כאשר הלחין את שירו של יורם טהרלב "עוד לא תמו כל פלאיך", אשר הפך ללהיט גדול בשנות ה-80, בביצועה של להקת פיקוד הצפון. מאז ידעה דרכו עליות ומורדות והייתה תמיד בעלת שתי פנים: זו של השירים ששר בעצמו, וזו של השירים / עיבודים / הפקות לאחרים, ובמיוחד לבת זוגו לשעבר, ריטה.

כיוצר לאחרים (ובמיוחד לריטה) הייתה הצלחתו האמנותית והמסחרית של קלינשטיין תמיד ברורה ומוצקה. כיוצר בפני עצמו, לקח לו עשור שלם למצוא את דרכו ורק לקראת סוף שנות ה-90 הגשים קלינשטיין את שאיפתו המקורית: להיות מלחין ומבצע מקובל על כל גוני הקהל וטעמיו.

על השיר

השיר חובר בשנות ה-80. יורם טהרלב הסביר: "ריחה וצבעיה של ארץ הילדות נשארים חרוטים לנצח בלבו של כל אדם. נוף מולדתי שלי הוא ריח הכפרים ופעמון העדרים. בילדותי היה אבי רועה צאן, והיה לוקח אותי אתו לשדות המרעה, שם ראיתי איך נולדים טלאים וגדיים".

"עוד לא תמו כל פלאיך" הוא שיר אהבה למולדת, לארץ. המילים הפותחות הן ציטוט מהשיר "ארצנו הקטנטונת" שחובר בשנות ה-40 על ידי שמואל פישר והנריק (צבי) גולד-זהבי. השיר מלא התפעמות ורוך; ועם זאת גם חרדה, עצב, געגועים לזמנים שחלפו, לימים של טוהר ותום ביחסים שבין אדם למולדתו.

הארץ מואנשת כדמות אישה. בבתים הראשונים היא מתוארת באמצעות רמיזות ודימויים ארוטיים כאהובה וככלה, ואילו בפזמון החוזר היא אם ובת. על פי התיאור היא יפהפייה, אך גם דלה: יחפה, בלי כותונת, ללא תואר, היא רבת פלאים, אך פלאיה נתונים בסכנה. הדובר בשיר הוא לפעמים המשורר הפרטי, המדבר בגוף ראשון יחיד על אהבתו; ולפעמים הוא נוקט לשון רבים המייצגת את העם כולו.

הדימוי העצמי "כצועני יתום" מביא אל השיר את מוטיב הצועני הנודד. הכמיהה להתחברות עם הארץ מקבלת בשיר ביטויים סמליים רבים: פתיחת שערים, הכאת שורשים, לחש אינטימי הנשמע כשבועת אמונים ("את לי את האחת"). כמו כן, מבוטאת בשיר כמיהה ליציאה משותפת אל הטבע.

הפתיחה לפזמון, המופיעה גם בשמו של השיר, מחזיקה בתוכה מתח רב שבין שני ניגודים: מצד אחד יש פלאים רבים בארץ האהובה, ומהצד האחר הפלאים הולכים ואוזלים ("עוד לא תמו כל...") בפתיחת הפזמון מצביע על תהליך שלילי). החריזה בצליל "את" (שט, לאט, אחת, בת, מעט), חוזרת הרבה בפזמון ומבטאת את הקשר הקרוב בין הכותב לארצנו האהובה.

עוד לא תמו כל פלאיך

Am Am⁷ Em B⁷sus⁴ Em

גַּלְיָה - לֵל - מוֹ פֶּה - יָ - הָ - נוֹ - צֶ - אֶךְ נֶת - ט - קֶטֶן - הָ - נוֹ - צֶ - אֶךְ

Am Am⁷ Em B⁷sus⁴ Em

לֵשִׁי - אֶל - גִּי - לִי - קֶבֶט פֶּה - הָ - יָ - דָת - לֵ - מוֹ נֶת - ת -

Am Am⁷ D⁷ Gmaj⁷ Cmaj⁷

ע - ש - לִי - חֵי - פֶתֶט יָהּ - פ - פֶה - יָ - לֵה - פֶט יָהּ - ר -

F#m⁷ Bm⁷ Em⁷sus⁴ Em

הָ - צִי - עֵ - צֶל - בָּהּ יָהּ - דֶה - אוֹ בָם - בּוֹא - אֶ יָהּ - ר -

Am Am⁶ Em B⁷sus⁴ Em

פֶה - קֶה - נִי - דוֹ - נֶחַ קֶה - הָ - חֵ אור - מֶ חֶק - הָרֶש - הָ -

Am Am⁷ Am⁶ Em B⁷sus⁴ Em

הָ - נוֹת - עֵן - מֶ אֶל קֶה - דֶ - אֶ - הָ לֵב - אֶל רֶש - ש -

Am D⁷ Gmaj⁷ Cmaj⁷

לֵא - לֵ דָת - לֵ - מוֹ תֵם - הָ רוֹת - אֶ - בָּ אֶל הָרֶ - זֶ -

F#m⁷(no⁵) Bm⁷ E⁷sus⁴ E

פֶלֶל - קֶל - מוֹ - תֵ לֵא עוֹד תוֹם - יָ - גִי - עֵ - צוֹ - יָ אֶר - ת -

Am⁷sus⁴ Am⁷ Bm/D Gsus⁴ Gmaj⁷ C⁶

עֵם - קֶה - מֶ בִי - לֵ עוֹד נֶשֶׁט לוֹ קֶר - יָ - הָ עוֹד יָהּ - אֶ -

על הלחן

השיר מורכב משני בתים ופזמון. בבית א' יש שני חלקים: שתי שורות ראשונות, שורה שלישית ורביעית. בחלק הראשון המשפטים סימטריים וחוזרים על עצמם בצורה מדויקת, ובחלק השני עם שינויים קלים.

בבית ב' יש חזרה על הלחן בבית א', אולם כאן בחר המלחין לערוך שינויים קלים ומדי פעם לעלות באוקטבה. הפזמון מורכב מתבנית ריתמית החוזרת על עצמה בצורה סקוונציאלית. לאורך כל השיר, המשפטים מסתיימים בצליל ארוך הגורם לקטיעת הרצף. תחושה זו מבטאת אולי את ההרהורים, הלבטים, המחשבות וההתלבטויות המצוינים בשיר.

מהלך הפעילות

1. **נשוחח** עם הילדים על הרעיון של השיר. **נספר** להם על הקשר של יורם טהרלב עם ארצנו הקטנטונת.
2. **נחלק** לילדים תמונות מ"פלאי ארצנו" לפי סדר הישיבה. בכל תבנית מקצב, יניח כל ילד בתורו את התמונה על הרצפה (בכל בית שמונה תבניות מקצב). בפזמון - הילדים יעמדו, ימציאו תנועה ויחזרו עליה כשבכל תבנית הם יורדים בהדרגה. בחלק הראשון - תבנית רביעית תחזור כמו תבנית שלישית ובחלק השני **נמשיך** לרדת עד למטה.
3. **נשב** בזוגות. בכל זוג, יקבל אחד הילדים שליש או מצילה וחברו יקבל את המקוש. בכל תבנית, הילד עם המקוש יקיש על הכלי שאצל בן זוגו. בפזמון - בחלק הראשון אחד הילדים יסתובב סביב הילד היושב ובחלק השני הם יתחלפו.
4. **נלמד** לשיר את פזמון השיר.
5. **נניח** תמונות מ"פלאי ארצנו" על הרצפה במרחב המפגש. **נזמין** קבוצת ילדים לטייל בין התמונות ובכל הפסקה **נעצור** ליד אחת התמונות. בפזמון **נטייל** במעגל סביב כל התמונות, או כל ילד יסתובב סביב התמונה אליה הגיע תוך כדי שירה. אפשר להחליף כיוון בחלק השני של הפזמון.

פעילויות נוספות

1. **נשים** לב לחריזה בבית ולחריזה בפזמון.
2. **נבקש** מהילדים בשיתוף ההורים לספר על מקום מסוים בארץ ישראל שהם אוהבים באופן מיוחד. **נמנה** את הסיבות מדוע הם מרגישים כך דווקא למקום זה. **נצרך** כמה תמונות של מקום זה.

ירין נאור * גן קפלן, רמלה

לידור צרפתי * גן קפלן, רמלה

קום והתהלך בארץ

מילים: יורם טהרלב

לחן: יאיר קלינגר

קום התהלך בארץ

בתרמיל ובמקל.

ונדאי תפגש בדרך

שוב את ארץ ישראל.

יחבקו אותך דרכיה

של הארץ הטובה,

היא תקרא אותך אליה

כמו אל ערש אהבה.

זאת אכן אותה הארץ,

זו אותה האדמה

ואותה פסת הסלע,

הנצרכת בחמה.

ומתחת לאספלט

לבניי הראווה

מסתתרת המולדת

בישנית וענוה.

קום והתהלך בארץ...

וכרמי עצי הזית

ומסתור המעין

עוד שומרים על חלומה

וחלומנו הישן.

וגגות אדמים על הר,

וילדים על השבילים

במקום שבו הלכנו

עם חגור ותרמילים.

קום והתהלך בארץ...

יורם טהרלב, ראו שיר "עוד לא תמו כל פלאיך".

יאיר קלינגר (נולד: 1944)

מלחין ומנצח מקהלות וחבורות זמר, יליד תל אביב. בילדותו למד פסנתר ובגיל 11 החל לכתוב את יצירותיו המוזיקליות הראשונות שהיו מעין חיקוי של מוזיקה קלסית לה האזין בביתו.

בבגרותו, במקביל לכתיבת שירים ומחזות זמר, למד משחק והופיע על במות תאטרוני "האוהל" ו"הקאמרי". בהמשך התמקד בטיפוח הקריירה המוזיקלית שלו, למד בפריז הלחנת מוזיקה לסרטים וכתב שירים רבים למיטב הזמרים.

בשנות ה-80 וה-90 הקים קלינגר סדנאות מוזיקליות יצירתיות לבני נוער ברחבי הארץ והיה בין מקימי המרכז הישראלי למקהלות וחבורות זמר (מיל"ה).

על השיר

השיר נכתב ללהקת פיקוד הצפון בשנות ה-80, בעת חידוש הלהקות הצבאיות. הוא מנסה לעודד את הישראלי להכיר את הארץ ברגליים. היה זה לפני עידן רכבי השטח, המגיעים היום לכל מקום שפעם חשבו שאפשר להגיע אליו רק ברגל. לפני שנים, טהרלב שיפץ את השיר כדי להתאימו לעידן החדש. הוא כתב: "קום והתעלף בארץ/ סע בוולכו החדיש/ וודאי תפגוש בדרך/ איזה ג'יפ עם נובוריש..."

השורה הפותחת, "קום והתהלך בארץ", לקוחה מספר בראשית בו כתוב "קום והתהלך בארץ". הכותב בשיר בוחר להשתמש בגוף שני יחיד במטרה לפנות ישירות לנמען כדי לעודד אותו להכיר את הארץ ברגליו. הוא מקווה שההיכרות של הישראלי עם נופי ארצו תחזק את הקשר בינו למדינת ישראל.

בשיר מודגשים נופיה של הארץ הישנה והטובה. האופי הנוסטלגי - געגועים לעבר - מבטא קשר של אהבה לארץ. המשורר יורם טהרלב רואה בטיול בארץ, בדומה לאברהם אבינו (בראשית פרק י"ג פסוק י"ז), דבר בעל ערך המחזק את השורשים של כל אדם למולדתו. ההליכה הפיזית מרחיבה את הדעת על נופיה הטבעיים של הארץ ומעצימה את החוויה הרגשית הסובייקטיבית, בניגוד לנסיעה ברכב או צפייה בסרט טבע.

על הלחן

הלחן השירתי, המהירות המתונה, והמבנה הסטרופי (בית - פזמון) הופכים אותו לנוח לשירה. השיר בנוי משני חלקים הכוללים: פזמון חוזר ובית. למרות משפט הציווי המופיע בתחילת הפזמון: "קום והתהלך..." לחן השיר אינו קצבי בסגנון המארש, אלא מתון וכל משפט מסתיים במנוחה, "אתנחתה". בדומה לטיול בטבע - ההליכה בטיול מתונה, נעימה. לעתים קרובות יש נטייה לעצור ולהתבונן בתופעה מיוחדת או לנוח.

קום וְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ

Cm Fm Cm Ab Bb7 Eb C7
 קוּם - וְהָיָה לְךָ - אֵשׁ - רָצוּת - מִלִּי וְיָשׁוּב
 Fm G7 Cm G(sus4) G7
 וְגַשׁ - תָּפִי - דְּאֵי - וְיָשׁוּב - אֶל - רַחֲמֵי
 Cm Fm Cm Ab Bb7 Eb C7
 הָאוֹת - קוּ - חַבֵּי - כִּי - דָּרָה - רָצוּת - אֵשׁ - נֶשֶׁל
 Fm Cm G7 Cm G7 Cm
 הָאוֹת - רָא - תִּקֶּן הִיא - לִי - אֵשׁ - אֶל - כְּמוֹ
 Fm G7 Cm Cm/Bb Eb
 זֹאת - כֵּן - אֵשׁ - תִּהְיֶה - אוֹת - רָצוּת - אֵשׁ - תִּהְיֶה - אוֹת
 Fm G7 Cm Bb7 Eb C7
 תִּהְיֶה - אוֹת - סֶתֶם - לֵעַ - סֶתֶם - רַחֲמֵי - בְּתוֹכָם - מִן - הָאֵשׁ
 Dbmaj7 Dm7(b5) Bb7
 תִּהְיֶה - חֶסֶד - לְפָלֶט - אֵשׁ - לְבָנִי - וְיָשׁוּב - רַחֲמֵי
 Cm Fm6 F#dim G7 Cm
 רַחֲמֵי - לְמוֹת - חֶסֶד - גִּתִּי - וְיָשׁוּב - רַחֲמֵי

מהלך הפעילויות

1. **נשוחח** על מקומות בארץ וכיצד נוהגים במשפחתנו לצאת לטיול בארץ.
2. **נספר** את השיר **ונסביר** את המילים הקשות (ערש, פיסת סלע...).
3. **נאזין** לשיר, נלווה בתנועות את המשפטים ובסיומם - **ננוח**.
4. **נזמין** ילדים (בהצטרפות) לטייל בחדר ולהגיב בתנועה שונה בסוף משפט.
5. **נלמד** לשיר את הפזמון החוזר.
6. **נשיר** את הפזמון החוזר **ונטייל** במרחב בבתים של השיר. **נגיב** בתנועה בכל מנוחה.
7. **נחזור** על הפעילות הקודמת, אך הפעם **ניתן** ביטוי גרפי למשפטים השונים המרכיבים כל בית.

פעילויות נוספות

1. **נעודד** את הילדים לספר על מקומות בהם טיילו בארץ (תמונות, סרטונים, ספרים). **נכין** "מחברת מטיילת" בשיתוף ההורים וכל ילד יציג את רשמיו מהטיול בפני חבריו בגן.
2. **ניצור** משחק לוטו או זיכרון עם מקומות בארץ הלקוח מהתמונות והגלויות שהביאו הילדים.
3. **נלמד** על מפת ארץ ישראל **ונסמן** את המקומות שבהם טיילו הילדים.
4. **נזמין** ילדים להביא תמונות ישנות של ארץ ישראל מבית "סבא" ונערוך השוואה: עבר מול הווה.
5. **נשיר** שירים נוספים על ארץ ישראל כמו: "יש לי חבר" מאת נעמי שמר, "אל הדרך" מאת שמרית אור ונורית הירש.

יהל רבונה * גן אספרגוס, תל אביב

זיו שור * גן צב, תל אביב

שלום לך ארץ נהדרת

מילים: אילן גולדהירש

לחן: סטיבן גודמן

הייתי בפריז וגם ברוֹמָא
ראיתי את שבַּעַת פְּלֵאֵי תָבֵל,
בִּקְטָב הַצִּפּוֹנִי וגם דְּרוֹמָה,
אף אין מקום כמו ארץ יִשְׂרָאֵל.
וְכִמּוֹ גְלוּיּוֹת שֶׁל נוֹף יְפוֹת
תְּמוֹנוֹת בְּזָכְרוֹנֵי עֲפוֹת,
כִּמּוֹ בְּעֵד עֲדָשָׁה שֶׁל מַצְלָמָה
בְּתַרְמִילֵי אוֹתָן אֲשָׂא
בְּכָל מְקוֹם, בְּכָל מִסַּע
קִטְעֵי פְּסִיפָס מִתּוֹךְ תְּמוֹנָה שְׁלֵמָה.

שלום לך ארץ נהדרת,
עֲבָדְךָ הַדֵּל נוֹשֵׂא לְךָ שִׁיר מְזֻמּוֹר.
גַּם אִם לְעֵתִים נִוָּדֵד אֲנִי עַל דֶּרֶךְ,
מֶה טוֹב לְנִדֹּד אֶךְ טוֹב יוֹתֵר לַחֲזוֹר.

צְרִיחֵי הַמְּגִדָּלִים בִּירוּשָׁלַיִם
וְסַמְטָאוֹת הַשּׁוּק הַצִּבְעוֹנִי
גִּגּוֹת הָרַעְפִּים שֶׁל גִּבְעָתִים
הַנִּבְטִים מִבְּעַד חִלּוֹנִי.
אֵת הָאֵבִיב בְּתֵל אֵבִיב,
אֵת סִבְתִּי וְאֵת סִבִּי,
אֵת הַחֲלָה וְאֵת גִּירוֹת שִׁפְתָּה,
אֵת יָם הַמֶּלַח מוֹל אָדָם
וְאִשֶּׁת לוֹט צוֹפָה לְסָדוֹם
וְאֵת הַקִּיץ בּוֹאָכָה אֵילָת.

שלום לך ארץ נהדרת...

מִיָּמֶה הַכְּחָלִים שֶׁל הַכִּנֹּרַת
וְהַרְקִיעַ הַתּוֹאֵם מֵעַל
וְהַרְגֵּשֶׁת הַבֵּית הַמִּכְנֶת
בְּתוֹךְ עוֹרְקֵי זִרְמָת כִּמּוֹ חֲשֵׁמֶל.
הָרִי גָלִיל וְהַשּׁוֹמְרוֹן,
הַפְּרָדֶּסִים שֶׁבִּשְׂרוֹן,
וְיֵלָדִים בְּגֵן הַמּוֹשְׁבָה
אֵת הַכֶּרֶמֶל וְאֵת הַיָּם
אֶחָד אֶחָד וְאֵת כָּלֶם,
תָּמִיד קוֹרְצִים, אוֹמְרִים בְּרוּךְ הַבָּא.

שלום לך ארץ נהדרת...

אביה חיו *
גן מרווה, שוהם

שְׁלוֹם לְךָ אֶרֶץ נְהַדְרָת

ת - אי - פֶּלַעַת - שָׁבַעְתָּ אֶת - תִּי - אֵי - רֶךְ
מָא - רוּ - בֶּ - גַם - וְ - רִיס - פֶּ - בֶּ - תִי - יִי - הָ

אֶדְ - מָה - רוּ - דְּ - גַם - וְ - נִי - צָמוּ - הָ - טֹב - קָ - בֶּ - בֶּל -

- תָּמוּ - פֹּת - ? - נוֹף - שָׁל - יוֹת - גָּלוּ - מוּ - וְךָ
אֶל - רֶךְ - יֶשַׁע - רָץ - אֶ - קָמוּ - קוֹם - מִ - אֵין

בֶּ - מָה - לִ - מִצֵּי - שָׁל - שָׁה - דְּ - עָ - עַד - בֶּ - קָמוּ - פֹּת - עָ - נִי - רוּ - זָכ - בֶּ - נוֹת -

- שָׁל - נָה - תָּמוּ - תוֹלָם - מִ - פֶּס - פֶּסִי - עֵי - קָטָ - שָׁע - מִ - כָּל - בֶּ - קוֹם - מִ - כָּל - בֶּ - שָׁא - אֶ - תוּ - אוּ - לִי - מִי - תָּךְ -

עָבֶ - נָתַתָּ - דְּ - הָ - נִי - רָץ - אֶ - לָךְ - לוֹם - שָׁ - מָה -

עַל - נִי - אֶ - דָּד - נוֹ - תִים - עָ - לִ - אִם - גַּם - מוֹר - מִן - שִׁיר - לָךְ - שָׁא - נוֹ - דָּל - הָ - דָךְ -

הָ - זֶר - לָךְ - תָּר - יוֹ - טוֹב - אֶדְ - דָּד - לָךְ - טוֹב - מָה - רָךְ - דְּ -

אילן גולדהירש (נולד: 1951)

פזמונאי ישראלי שזכה לעיקר הצלחתו בעיקר בשנות ה-70 וה-80. במקצועו שימש כפקיד בכיר במשרד האוצר. במקביל למשרה זו, כתב פזמונים ושירים וכן סיסמאות וזמרים לחברות מסחריות.

סטיבן גודמן (1948-1984)

מלחין אמריקני וזמר של מוזיקת פולקלור באמריקה.

על השיר

לפני כ-25 שנה פנה יהורם גאון עם הגרסה הצרפתית של השיר בביצועו של ג'ורג' דסאן לאילן גולדהירש. גולדהירש, שלא ידע את השפה, לא הבין מילה מהשיר וכתב על פי המנגינה "שלוו לך ארץ נהדרת". לאחר שנים התגלגל לידו במקרה השיר המקורי באנגלית, וגילה דבר מוזר. בדיוק במקום ששיבץ את המילים "שלוו לך ארץ נהדרת" הופיע במקור Hello America, how are you? הדובר בשיר הוא ישראלי שטייל בעולם, ראה את יופיו, אך אוהב יותר מכל את ארץ ישראל. תחושה זו באה לידי ביטוי במיוחד במשפטים "אך אין מקום כמו ארץ ישראל" ו"מה טוב לנדוד אך טוב יותר לחזור".

השיר בנוי משלושה בתים ופזמון. חריזת הבתים היא לפי המבנה: א - ב - א - ב - ג - ג - ד - ה - ה - ד. חריזת הפזמון היא א - ב - א - ב.

שבעת פלאי תבל של העולם העתיק הם מבנים שנבנו בעת העתיקה ונחשבו להישגים יוצאי דופן: הפירמידה הגדולה של גיזה במצרים, הגנים התלולים בבבל (היום עירק), מקדש ארטמיס באפסוס (היום טורקיה), פסל זאוס באולימפיה שביוון, הקולוסוס מרודוס, המגדלור באלכסנדריה במצרים והמאוזולאום בהאליקארנאסוס (היום טורקיה).

היום יש שבעה פלאים חדשים שנבחרו בשנת 2012: יערות האמזונס בדרום אמריקה, הר השולחן בדרום אפריקה, מפלי האיגואסו בארגנטינה ובברזיל, נהר פורטו פרינססה בפיליפינים, אי ג'יג'ו בדרום קוריאה, הא לונג ביי בווייטנאם, קומודו באינדונזיה.

על הלחן

השיר בנוי מהקדמה ולאחר מכן מבנה של בית-פזמון (הקדמה-בית א'-פזמון-מעבר-בית ב'-פזמון-מעבר-בית ג'-פזמון-מעבר-בית ד'-פזמון-מנגינת הבית). מילות הבתים כתובות בחריזה (בבתים לפי מבנה: א-ב-א-ב-ג-ג-ד-ה-ה-ד, בפזמון לפי מבנה: א-ב-א-ב), ומנגינת השיר נותנת תחושת זרימה ותנועה (המקומות שנזכרים בשיר).

הבית הראשון מציג את נושא השיר והוא ייחודה של ארץ ישראל אל מול שבעת פלאי תבל, ושני הבתים אחר כך מתארים את הייחוד ותחושת השייכות באמצעות אזכור שמות מקומות ואתרים, ניחוחות, תחושות.

השיר נפתח בהקדמה; לאחר מכן מבנה בית-פזמון כאשר לאחר כל פזמון יש מנגינת מעבר, ובסוף מנגינת סיום החוזרת על מנגינת הבית ונחלשת בהדרגה. הפיסוק המוזיקלי בשיר ברור מאוד (לכל משפט טקסטואלי - משפט מוזיקלי) והמלודיה של בתי השיר מורכבת משני חלקים, כאשר חלק א' עד שורה רביעית וחלק ב' משורה חמישית עד שורה עשירית.

מהלך הפעילות

1. **נקרא** את מילות הבית הראשון, **נשוחח** על משמעותן ו**נציג** את פלאי תכל בתמונות.
2. **נספר** על מקומות ואתרים מוכרים לנו בארץ ישראל.
3. **נגלה** אילו מקומות בארץ ישראל נזכרים בשיר.
4. **נסביר** מילים קשות בשיר כגון "פסיפס", "צריח" וכיוצא באלה.
5. **נלמד** לשיר את פזמון השיר.
6. **נאזין** לשיר ו**נצטרף** בשירה בפזמון החוזר.
7. **נתחלק** לשלוש קבוצות כמספר הבתים בשיר.
8. **נבחין** במבנה השיר באופן הבא: בהקדמה **נתכונן** לצאת לטיול, בבית הראשון קבוצה א' תצא לטייל במרחב, בפזמון **נעמוד ונצטרף** בשירה, במעבר **נחזור** למקום **וניתן** לקבוצה הבאה להתכונן לצאת לטיול וכך **נמשיך** עד סוף השיר.

פעילויות נוספות

1. **נביא** לגן תמונות מטיולים שערכנו בארץ ישראל.
2. **נקרא** סיפורים אחרים המתייחסים לנושא טיול או מקומות בארץ ישראל.

רועי חמו * גן נחלה, מגרון, מטה בנימין

לביא דואנוס * גן נחמדים מליון כפליים, ראשון לציון

סיום

הַלּוּיָהּ

מילים : שמרית אור

לחן : קובי אשרת

הַלּוּיָהּ לְעוֹלָם,
הַלּוּיָהּ יִשְׁרִי כָּלָם
בְּמִלָּה אַחַת בּוֹדֶדָה
הַלֵּב מְלֵא בְּהִמּוֹן תּוֹדָה
וְהוֹלֵם גַּם הוּא – אֵיזָה עוֹלָם נִפְלָא.

הַלּוּיָהּ לְעוֹלָם,
הַלּוּיָהּ יִשְׁרִי כָּלָם
וְהַעֲנִבָלִים הַגְּדוֹלִים
יִהְיֶהְדוּ בְּהִמּוֹן צְלִילִים
וְאִתָּנוּ הֵם יֹאמְרוּ, הַלּוּיָהּ.

הַלּוּיָהּ עִם הַשִּׁיר...

הַלּוּיָהּ עִם הַשִּׁיר,
הַלּוּיָהּ עַל יוֹם שְׁמַאִיר,
הַלּוּיָהּ עַל מָה שֶׁהָיָה,
וּמָה שֶׁעוֹד לֹא הָיָה –
הַלּוּיָהּ.

הַלּוּיָהּ עַל הַכֹּל
הַלּוּ עַל מָחָר וְאַתְמוֹל
הַלּוּיָהּ, וְהִנּוּ יָד בְּיָד
וְשִׁיר מִלֵּב אֶחָד –
הַלּוּיָהּ.

יעלה כהנא *
גן מרווה, שוהם

הללויה

שמרית אור, ראו שיר "יחד".

קובי אשרת, ראו שיר "יחד".

על השיר

"הללויה" הוא שיר תפילה, שיר שבח והודיה לאלוקים על העולם ועל הדברים הטובים שבו. המילה "הללויה" היא הצמדת מילים של המילים העבריות "הללו" + "יה", ומשמעותה "הללו את האל". למילה זו תפקיד מרכזי בתפילות רבות, בשירה ובתרבות הפופולרית.

"הללויה" הוא השיר הידוע ביותר של אור, המדגיש את היכולת להודות על הדברים היומיומיים. הוא נבחר לייצג את ישראל בתחרות האירוויזיון בבנייני האומה בירושלים בשנת 1979, בהנחיית ירדנה ארזי ודניאל פאר. התחרות הייתה צמודה בין "הללויה" הישראלי לבין השיר הספרדי. השיר שלנו זכה במקום הראשון בביצוע גלי עטרי ולהקת חלב ודבש, בזכות ספרד שהצביעה אחרונה ונתנה לו את מרב הנקודות - 12 (לפני שהצוות הספרדי נתן את הדירוג שלו, היה השיר הספרדי במקום הראשון והללויה במקום השני).

בעקבות הזכייה הוזמנו עטרי וחברי הלהקה לראיונות בתכניות טלוויזיה ולהופעות ברחבי אירופה (שווייץ, בריטניה, גרמניה, צרפת ועוד). השיר תורגם לעשרות שפות ובוצע בגרסאות רבות עד היום. השיר חצה עמים, דתות ויבשות בשל השימוש במילה עברית המוכרת בעולם.

על הלחן

השיר בנוי משני בתים ופזמון חוזר (בפעם האחרונה שהפזמון חוזר, מילותיו משתנות). שני המשפטים הראשונים של הבית והפזמון מתחילים בצורה זהה, אך מסתיימים בצורה שונה. מנגינת הבית מתחילה בצלילים נמוכים, עולה בהדרגה ומסיימת חלק זה בירידה מלודית המזמנת את הפזמון. הפזמון מתחיל כמנגינת הבתים, אך מסתיים בעלייה בהגיעו למילה "הללויה".

מהלך הפעילות

1. **נשוחה** עם הילדים על משמעות המילה "הללויה", ועל מה כל אחד מאתנו יכול להודות.
2. **נאזין** לשיר ובמילה "הללויה" **נרים** את הידיים אל על ונוריד.
3. **נחלק** את הילדים לשתי קבוצות:
קבוצה א' תשיר את המילה "הללויה" במשפט הראשון והשני בחלקים השונים בשיר.
קבוצה ב' תשלים את המשפט במילים האלה (לדוגמה: "לעולם", "ישירו כולם").
שתי הקבוצות ישירו יחד את שלושת המשפטים הבאים בכל חלק בשיר.
4. **נבחר** מנצח שיראה לכל קבוצה מתי תורה לשיר.
5. **נתזמר** בכלי נגינה את השיר על פי תפקידי הקבוצות.

פעילויות נוספות

1. **נצייר** את הדברים עליהם אנו רוצים להודות על בריסטול גדול.
2. **נצא** אל הטבע, **נכתוב** ו**נגלה** דברים נוספים עליהם אפשר להודות.
3. **נחשוף** את הילדים ליצירה "הללויה" מתוך האורטוריה "המשיח".

ביבליוגרפיה:

- אלדמע, גיל ושחר, נתן (עורכים). (1995). **ספר השירים לתלמיד** - חלק ב'. תל אביב: הוצאת הספרייה למוזיקה ע"ש ניסים מספר 375.
- אלירם, טלילה. (2006). **בוא, שיר עברי**. חיפה: הוצאת ספרים אוניברסיטת חיפה.
- ברנד, אוה. (1985). **על כנפי הזמר**. תל אביב: קרטוגרף.
- גביש, עופר ועדי אדר. (2004). **שיר לדרך**. תל אביב: הוצאת עם עובד.
- הירש, נורית. (1984). **ללכת שבי אחריו**. תל אביב: הוצאת ידיעות אחרונות.
- משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, אגף המפמ"רים, הפיקוח על החינוך המוזיקלי ומורשת קהילות ישראל. (2008). שי, יעל (עורכת), **שרים 60 - ישראל חוגגת 60 שנה**. ירושלים.
- משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית. (2011). **במלל ובזמר - השתקפות השפה, הספרות המקורות היהודיים והאמנות הישראלית בזמר העברי**. ירושלים.
- משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, האגף לחינוך קדם-יסודי, הפיקוח על החינוך המוזיקלי. (2009). **זמר לך לגיל הרך, חוברת ראשונה - שירים לכל עת**. ירושלים.
- משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, האגף לחינוך קדם-יסודי, הפיקוח על החינוך המוזיקלי. (2011). **זמר לך לגיל הרך, חוברת שנייה, שירי חגים**. ירושלים.
- משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, האגף לחינוך קדם-יסודי, הפיקוח על החינוך המוזיקלי. (2012). **זמר לך לגיל הרך, חוברת שלישית, שירי עונות**. ירושלים.
- קלאוזנר, הנרי. (2010). **שירת מקהלה**. תל אביב: מאיה רותם.
- שחר, נתן. (2006). **שיר שיר עלה-נא**. בן שמן: מודן הוצאה לאור.
- שמר, נעמי. (1982). **ספר גימל**. תל אביב: הוצאת לולב.
- שמר, נעמי. (2006). **הכול פתוח**. תל אביב: הוצאת עם עובד.

אתרי אינטרנט:

- <http://shironet.mako.co.il>
- <http://www.piyut.org.il>
- <http://www.shimrit-orr.co.il>
- <http://www.taharlev.com>
- <http://www.talmaalyagon.com>
- <http://www.zemereshet.co.il>
- <https://www.youtube.com/watch?v=vJpqnqqdiU0>

לחן בן ארי * גן שחר, טבריה

נספחים

רשימת שירים בתקליטור

שיר	מילים	לחן	עיבוד	ביצוע
1. שירת העשבים	נעמי שמר	נעמי שמר	גיל אלדמע	נעמי שמר
2. יז ביז	תלמה אליגון-רוז	רוני וייס	רוני וייס	משתתפי הפסטיגל 1984
3. ברוש	אהוד מנור	אריאל זילבר	בן ורד	בן ורד
4. לתת	חמוטל בן זאב	בעז שרעבי	ירון בכר	בעז שרעבי
5. אנשים טובים	נעמי שמר	נעמי שמר	משה זורמן	נעמי שמר
6. יחד	שמרית אור	קובי אשרת	קובי אשרת	להקת חלב ודבש
7. יש לי ציפור קטנה בלב	יגאל בשן ויוסי בנאי	יגאל בשן	אלונה טוראל	יגאל בשן
8. שיר לאהבה	איילת ציוני	גילי ליבר	גילי ליבר	גאיה
9. מילה טובה	יעקב גלעד	יהודית רביץ	אבנר קנר	יהודית רביץ
10. בוא אתי אל הגליל	אהוד מנור	יאיר רוזנבלום	יאיר רוזנבלום	חבורת הזמר של פיקוד צפון
11. שירת הנווד	אהרן אשמן	מרדכי זעירא	אדי שפירוביץ	אסתר עופרים
12. אל הדרך	שמרית אור	נורית הירש	נורית הירש	אילנית
13. עוד לא תמו כל פלאיך	יורם טהרלב	רמי קלינשטיין	רמי קלינשטיין ואורי קריב	להקת פיקוד הצפון
14. קום והתהלך בארץ	יורם טהרלב	יאיר קלינגר	אורי קריב	להקת פיקוד הצפון
15. שלום לך ארץ נהדרת	אילן גולדהירש	סטיבן גודמן	בני נגרי	יהורם גאון
16. הללויה	שמרית אור	קובי אשרת	קובי אשרת	להקת חלב ודבש